

*CALENDARUL ANIVERSĂRILOR,
EVENIMENTELOR ȘI MANIFESTĂRILOR
CULTURALE*

2019

PUBLIȚIE ANUALĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE „OCTAVIAN GOGA”

PUBLICAȚIE ANUALĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE „OCTAVIAN GOGA”

Calendarul evenimentelor și manifestărilor culturale

devenită deja tradițională, adună în cuprinsul său datele remarcabile ale anului 2019

Datele incluse în calendar - aniversări, comemorări, evenimente istorice - au fost selectate pe baza materialelor de referință existente în colecțiile bibliotecii noastre. Obiectivul asumat al publicației de față îl constituie celebrarea, în primul rând, al unor personalități marcante ale literaturii, științei și artei românești și universale. De asemenea, au fost reținute în cuprinsul calendarului zilele naționale și internaționale importante precum și evenimentele culturale organizate de biblioteca noastră în colaborare cu partenerii săi.

Bibliograful **Ion MUȘLEA** a fost ales personalitatea clujeană a anului 2019

Aniversarea a 100 de ani de la deschiderea oficială a cursurilor Universității *Daciei Superioare* a fost aleasă evenimentul anului 2019

Decenii Internaționale proclamate de ONU:

2015-2024: Decada Internațională a Oamenilor de Descendență Africană

2014 - 2024: Decada Națiunilor Unite pentru Energie Sustenabilă

2013-2022: Decada Internațională pentru Apropierea Culturilor

2011-2020: Decada Națiunilor Unite pentru Biodiversitate

2010-2020: Decada Națiunilor Unite pentru Deșerturi și Lupta împotriva Deșertificării

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A ANULUI 2019

Ion MUȘLEA

120 de ani de la naștere

Date biografice: n. 09.09.1899, Brașov – d. 27.07.1966, Cluj. Etnograf, cercetător și bibliotecar. Întemeietor al primului Institut de Folclor din România. Director al Bibliotecii Centrale Universitare din Cluj.

Studiile secundare le face la Brașov. Licențiat al *Facultății de Litere* a Universității din Cluj (1922), Ion Mușlea obține o bursă de studii în Franța, la Paris, unde se va specializa în folclor, frecventând, timp de doi ani, și cursurile cunoscutei *École des langues orientales vivantes*.

După reîntoarcerea la Cluj, în 1925, tânărul etnograf își susține și teza de doctorat, doi ani mai târziu, cu titlul *Obiceiurile junilor brașoveni*. În urma unei călătorii de documentare la vechile arhive folclorice din țările nordice, Ion Mușlea cere și obține din partea Academiei Române acordul privind înființarea, pe lângă Muzeul Limbii Române, a primului Institut de Folclor din România, la Cluj (1930). Sub conducerea sa, Institutul și-a asumat misiunea de organizare a unor culegeri sistematice pentru întreaga țară, prin chestionare și specialiști trimiși pe teren, precum și publicarea unui *Anuar al Arhivei de folclor*.

În munca sa, Ion Mușlea desfășoară mai multe activități în paralel și în instituții diferite: bibliotecar (din 1925), apoi bibliotecar principal (din 1934), director al Bibliotecii Universitare din Cluj (1935-1947), cercetător al Muzeului Etnografic al Transilvaniei din Cluj (din 1926), director al Arhivei de Folclor al Academiei Române, Filiala Cluj (1930-1948), cercetător și șef de secție la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj, (1949-1964), șef al Secției de Etnografie și Folclor a Filialei Cluj a Academiei RSR, (1964-1966). A colaborat la numeroase reviste literare, culturale și de folclor: *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei*, *Boabe de grâu*, *Convorbiri literare*, *Dacoromania*, *Darul vremii*, *Făt-Frumos*, *Gând românesc*, *Patria*, *Revista de folclor* și *Șezătoarea*.

În 1947 este ales membru corespondent al Academiei Române.

Înlăturat de la conducerea Bibliotecii Universitare Cluj și din Academie, Ion Mușlea rămâne cercetător, dedicându-se cu și mai mare pasiune domeniului folcloric din România. În acești ani, începe extragerea materialului folcloric din răspunsurile la *Chestionarul lui Hașdeu*, nereușind, totuși, să-și vadă munca dusă la bun sfârșit, aceasta fiind publicată abia în 1970 de către Octavian Bârlea.

Opera (selectiv): Activitatea sa laborioasă se reflectă într-o operă impresionantă: *Obiceiurile junilor brașoveni* (1930), *Cercetări folclorice în Țara Oașului* (1932), *Contribuțiuni la cunoașterea bibliotecilor românești ale orașelor din Transilvania (până la Unire)* (1935), *Pâinea pruncilor (Bălgrad 1702)* (1941), *Din istoria unei cărți vechi românești în Omagiu profesorului Ioan Lupaș* (1941), *George Pitiș, folclorist și etnograf* (1968), *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele lui B.P. Hașdeu* (în colaborare cu Ovidiu Bârlea) (1970), la care se adugă sute de articole de folclor și etnografie.

Referințe/ aprecieri critice

Alexandru Dobre: ... *Ion Mușlea a reușit să înfăptuiască lucrări care, pentru alții, au fost numai nobile și frumoase intenții. A fost ajutat în munca lui de calități personale deosebite, de o concepție științifică temeinic cristalizată, de un simț pedagogic și o manieră de a lucra egal și cald cu toți colaboratorii...*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL ANULUI 2019

100 de ani de la deschiderea oficială a cursurilor Universității *Daciei Superioare*

03.11. 1919

Înființarea unei universități românești la Cluj a fost una din dorințele elitei naționale din Transilvania, în epoca modernă. Realizarea acestui mare obiectiv a fost posibilă abia după unirea Transilvaniei cu Regatul României, la 1 decembrie 1918. Contextul a fost favorizat și de refuzul profesorilor maghiari ai Universității Regale *Ferenc József* din Cluj de a presta jurământ de credință noilor autorități românești, urmat de trecerea patrimoniului universității maghiare în grija administrației transilvănene, apoi a statului român.

Astfel, Consiliul Dirigent al Transilvaniei a hotărât înființarea unei comisii independente, formată din 12 mari personalități științifice de la cele două centre universitare ale țării - București și Iași- și 8 personalități din Transilvania, sub coordonarea lui Onisifor Ghibu și Sextil Pușcariu. Comisia avea ca misiune recrutarea corpului profesoral al viitoarei universități românești de la Cluj și stabilirea structurii acesteia. Din comisia specială pentru înființarea universității făceau parte mari profesori și savanți dintre care amintim pe Nicolae Iorga, Vasile Pârvan, Dimitrie Gusti, Petre Poni, Gheorghe Țițeica, alături de ardelenii Vasile Goldiș, Ioan Lupaș, Onisifor Ghibu, Alexandru Borza, Emil Hațieganu, Petru Poruțiu, Iuliu Moldovan și Iuliu Hațieganu.

Prestigiul acestei comisii, dar mai ales semnificația obiectivului său, au făcut ca evenimentele să evolueze extrem de repede și, în mai puțin de un an de zile, universitatea românească să prindă contur, pe o structură ce cuprindea patru facultăți: Litere și Filosofie, Medicină, Științe și Drept. Pentru fiecare au fost căutați profesori competenți, din rândul specialiștilor români consacrați deja, din țară, dar și din străinătate, așa cum a fost și cazul marelui biolog și savant Emil Racoviță, care era în Franța și care a condiționat primirea postului de înființarea unui Institut de Speologie la Cluj, primul din lume de acest tip. Mai mult, în spiritul unei deschideri academice moderne, au fost invitați să predea la noua universitate clujeană, denumită Universitatea *Daciei Superioare*, mari specialiști străini, în special francezi, precum cunoscutul geograf Emmanuel de Martonne sau Jules Guyart de la Universitatea din Lyon, invitat la Facultatea de Medicină.

Inaugurarea cursurilor Universității *Daciei Superioare*, sub conducerea lui Sextil Pușcariu, ca rector, are loc la 3 noiembrie 1919, printr-o lecție memorabilă a istoricului Vasile Pârvan, intitulată simbolic *Datoria vieții noastre*, intrată de atunci în rândul marilor discursuri întemeietoare din cultura românească. Inaugurarea festivă a Universității *Daciei Superioare* a avut loc, însă, la 1 februarie 1920, în Aula Universității, cu depunerea jurământului de către noii profesori, în prezența regelui Ferdinand I, a miniștrilor, a Consiliului Dirigent, a unor invitați din străinătate, cum era Rectorul Sorbonei și a reprezentanților aliaților României în războiul abia încheiat.

Bibliografie:

1. *Viața universitară clujeană interbelică : triumful rațiunii împotriva violenței*, vol. I / Stelian Neagoe. - Cluj-Napoca : Editura Dacia, 1980, 263 p.
2. *Istoria Universității Babeș-Bolyai / Ovidiu Ghitta (coord.)*. - Cluj-Napoca : Editura Mega, 2012, 394 p., ISBN 978-606-543-222-2

1 ianuarie

Doina POPA, profesor și bibliotecar clujean. Director al Bibliotecii Județene *Octavian Goga* Cluj (2002-2009) - 70 de ani (01.01.1949)

Radu ȚUCULESCU, prozator și realizator clujean de emisiuni radio-TV - 70 de ani (01.01.1949)

Mircea MUTHU, critic, eseist și istoric literar clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 75 de ani (01.01.1944)

85 de ani de la nașterea actorului **Gheorghe DINICĂ** (01.01.1934-10.11.2009)

140 de ani de la nașterea producătorului american de film de origine maghiară **William FOX (Wilhelm Fried)**. Fondatorul studiourilor *Fox*, devenite ulterior *20th Century Fox* (01.01.1879-01.05.1952)

4 ianuarie

120 de ani de la nașterea lingvistului și folcloristului **Emil PETROVICI** (04.01.1899-07.10.1968)

210 ani de la nașterea pedagogului francez **Louis BRAILLE**, inventatorul alfabetului pentru nevăzători (04.01.1809-06.01.1852)

5 ianuarie

170 de ani de la nașterea celui mai mare poet bulgar **Hristo BOTEV** (05.01.1849-01.01.1876)

7 ianuarie

75 de ani de la moartea geologului și paleontologului **Ion SIMIONESCU**. Membru și președinte al Academiei Române (1941-1944) (10.07.1873-07.01.1944)

8 ianuarie

Coriolan Ovidiu PECICAN, prozator, eseist, istoric și profesor universitar clujean - 60 de ani (08.01.1959)

9 ianuarie

Mircea TOMUȘ, critic și istoric literar clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 85 de ani (09.01.1934)

10 ianuarie

150 de ani de la nașterea publicistului și omului politic **Valeriu BRANIȘTE**. Unul dintre fondatorii Universității românești din Cluj (10.01.1869-01.01.1928)

220 de ani de la nașterea inginerului, matematicianului, inventatorului și pedagogului **Petrache POENARU** (10.01.1799-02.10.1875)

14 ianuarie

130 de ani de la nașterea mezzo-sopranei **Lya POP-POPOVICI**. Membru fondator al Operei Române din Cluj (14.01.1889-27.05.1970)

85 de ani de la moartea medicului și bacteriologului **Ioan CANTACUZINO**. Întemeietorul școlii românești de microbiologie și medicină experimentală (25.11.1863-14.01.1934)

15 ianuarie

Ziua Culturii Naționale

90 de ani de la nașterea pastorului baptist american **Martin Luther KING**. Activist politic și luptător pentru drepturile populației de culoare (15.01.1929-04.04.1968)

169 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și jurnalistului **Mihai EMINESCU** (15.01.1850-15.06.1889)

17 ianuarie

Radu THEODORU, scriitor - 95 de ani (17.01.1924)

75 de ani de la moartea juristului și omului politic clujean **Theodor MIHALI**. Primar al orașului Cluj (1926, 1927-1931); membru marcant al Partidului Național Român (15.03.1885-17.01.1934)

18 ianuarie

330 ani de la nașterea filosofului, juristului și omului politic francez **Charles-Louis de Secondat, Baron de la Brède et de MONTESQUIEU** (18.01.1689-10.02.1755)

19 ianuarie

180 de ani de la nașterea pictorului impresionist francez **Paul CEZANNE** (19.01.1839-22.10.1906)

210 ani de la nașterea, poetului, nuvelistului și criticului american **Edgar Allan POE**. Precursor al prozei fantastice și al romanului polițist modern (19.01.1809-07.10.1849)

22 ianuarie

140 de ani de la nașterea pictorului francez **Francis PICABIA**. Fondatorul mișcării *Dada* în artele plastice (22.01.1879-30.11.1930)

170 de ani de la nașterea dramaturgului, romancierului, poetului, eseistului și pictorului suedez **Johann August STRINDBERG** (22.01.1849-14.05.1912)

23 ianuarie

75 de ani de la nașterea criticului și editorului clujean **Valentin TAȘCU** (23.01.1944-26.11.2008)

75 de ani de la moartea pictorului expresionist norvegian **Edvard MUNCH** (12.12.1863-23.01.1944)

24 ianuarie

Ziua Unirii Principatelor Române - 160 de ani de la unirea Principatelor Române sub domnia lui **Alexandru Ioan CUZA** (24.01/05.02.1859)

130 ani de la nașterea dramaturgului, eseistului, scriitorului și traducătorului **Victor EFTIMIU**. Membru al Academiei Române (24.01.1889-27.11.1972)

25 ianuarie

95 de ani de la prima ediție a **Jocurilor Olimpice de Iarnă** (Chamonix/Franța)

145 de ani de la nașterea romancierului și dramaturgului englez **William Somerset MAUGHAM** (25.01.1874-16.12.1965)

260 de ani de la nașterea poetului scoțian **Robert BURNS** (25.01.1759-21.07.1796)

26 ianuarie

Gheorghe BENGA, medic, chimist și profesor universitar clujean - 75 de ani (26.01.1944)

27 ianuarie.

Ziua Internațională de Comemorare în Memoria Victimelor Holocaustului (ONU)

100 de ani de la moartea poetului maghiar de orientare simbolistă **ADY Endre** (22.11.1877-27.01.1919)

28 ianuarie

95 de ani de la nașterea arhitectului și profesorului universitar clujean **Virgil SALVANU jr.** (28.01.1924-13.01.2017)

130 ani de la nașterea romancierei, poetei și memorialistei franceze de origine română **Martha BIBESCU** (28.01.1889-28.11.1973)

80 de ani de la moartea celui mai mare poet irlandez de limbă engleză **William Butler YEATS**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1923) (13.06.1865-28.01.1939)

29 ianuarie

Mircea POPA, critic și istoric literar clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj; președinte al Despărțământului Cluj al ASTREI - 80 de ani (29.01.1939)

30 ianuarie

Ziua Internațională a Nonviolentei în Școală

5 ani de la lansarea, la inițiativa Bibliotecii Județene *Octavian Goga* a **Concursului Național de Lectură *Bătălia cărților***, proiect realizat în parteneriat cu Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR) (30.01.2014)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII IANUARIE

Doina POPA

70 de ani

Date biografice: n. 01.01.1949, Târnăveni, județul Mureș. Profesor, bibliotecar. Director al Bibliotecii Județene *Octavian Goga* Cluj. Președinte al Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România.

Urmează cursurile Facultății de Filologie (1972) și a Facultății de Istorie - Filosofie a Universității *Babeș-Bolyai* din Cluj-Napoca (1982). Ulterior, participă la programe naționale și internaționale de specializare în domeniul biblioteconomic.

Este profesor (1972-1978), director adjunct (1978-1980) și director (1980-1982) la Școala generală din Crăiești (județul Mureș). Din 1982, lucrează la Biblioteca Județeană *Octavian Goga* Cluj, în calitate de coordonator al activității la Sala de lectură (1982-1991), șef serviciu Relații cu publicul (1991-1999), director de specialitate (1999-2002) și director (2002-2009).

Este vicepreședintă (2002-2004) și președintă (2004-2012) a Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice (ANBPR) din România, președintă a Comisiei de Statistică a Federației Asociațiilor de Bibliotecari din România, vicepreședintă și președintă a Comisiei Naționale a Bibliotecilor.

Coordonator de țară în proiecte europene, concepe și implementează un nou mod de raportare statistică, PROBIB 2000 - Programul Național Performanțe Românești în Bibliotecile Publice (1998-2000).

A contribuit la dezvoltarea biblioteconomiei și a managementului de bibliotecă prin implementarea indicatorilor de performanță ca instrumente manageriale de evaluare a activității în bibliotecile publice din România și prin crearea de instrumente specifice pentru colectarea datelor și informațiilor statistice pentru centralizarea datelor.

Publică, în reviste de specialitate, articole despre starea bibliotecilor din România, serviciile de bibliotecă, noutăți în statistica de bibliotecă, pregătirea profesională a bibliotecarilor.

Pe parcursul carierei, este distinsă cu numeroase premii și diplome acordate de instituții și asociații bibliotecare, între care premiul *Bibliotecarul anului*, acordat de ANBPR în anul 1998 pentru activitate profesională deosebită. În anul 2004, i se decernează Ordinul *Meritul Cultural* în grad de Cavaler.

Aprecieri critice:

Michaela Bocu: *Biblioteca Județeană, așa cum arată ea azi, datorează mult și d-nei Doina Popa, amprenta managementului său regăsindu-se în multe din realizările și transformările cunoscute de această instituție.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IANUARIE

5 ani de la lansarea Proiectului Național de Lectură *Bătălia cărților*

30.01.2014

Proiectul *Bătălia cărților*, concurs național de lectură pentru copii și tineri, lansat la 30 ianuarie 2014, este o premieră în rândul bibliotecilor publice românești. A fost inițiat de Biblioteca Județeană *Octavian Goga* Cluj, sub egida Asociației Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR). Prima ediție s-a derulat în perioada februarie-septembrie 2014 în 15 biblioteci publice din țară.

Inițiatorii concursului, al cărui scop este cultivarea gustului pentru lectura de plăcere în rândul copiilor (11-13 ani) și adolescenților (14-18 ani), și-au propus câteva obiective: să-i determine pe copii și adolescenți să citească de plăcere; să-i învețe pe copii și adolescenți cum să citească, motiv pentru care s-a inclus în concurs completarea Fișei de lectură pentru fiecare carte citită; să-i încurajeze pe copii și adolescenți să comunice, în acest sens elementul-cheie al bătăliei fiind dezbaterea *Convinge-mă să citesc!*, în cadrul căreia fiecare finalist și-a susținut cartea preferată; să devină buni cititori, prieteni ai cărții și ai lecturii.

Pentru realizarea acestor obiective, s-a făcut o selecție riguroasă de autori și titluri, consultându-se ofertele editoriale, blogurile tinerilor și forumurile de discuții ale acestora. Au fost întocmite liste de câte 10 titluri, care trebuiau citite până în septembrie 2014; alte 10 titluri în limba engleză au fost selectate de American Corner. La lansarea oficială din ianuarie 2014, bibliotecarii au explicat concurenților cum se întocmește o Fișă de lectură, iar, în momentul înscrierii, participanții au primit câte un Carnet de lectură, în care și-au trecut titlurile cărților citite și au acordat puncte de la 1 la 5, votând astfel Cartea anului.

La sfârșitul lunii octombrie, a demarat perioada de evaluare și pregătirea finalei, la care au participat elevii care au citit toate cărțile și au întocmit fișe de lectură pentru fiecare carte. Un juriu format din scriitori, profesori și bibliotecari au întocmit un barem pentru evaluarea tuturor probelor, cea mai importantă fiind dezbaterea finală *Convinge-mă să citesc!*, când participanții au avut ocazia să recomande cartea preferată, să formuleze argumente și contraargumente atunci când au dorit să susțină o idee. Evenimentul a fost unul de maximă satisfacție profesională pentru bibliotecari și profesori, adevărata miză a acestei bătălii fiind titlul onorant de *Cititorul anului*.

Ideea acestui concurs s-a dovedit a fi atractivă pentru mai multe biblioteci publice din țară (la prima ediție a concursului au participat aproape 500 de elevi), astfel încât Biblioteca Județeană *Octavian Goga*, în calitate de inițiator, a trimis tuturor doritorilor pachetul cu materiale referitoare la organizarea concursului, precum și setul de materiale promoționale personalizabile, implicând ANBPR în calitate de partener și acordând *Bătăliei cărților* amploarea de concurs național de lectură care se derulează anual în tot mai multe biblioteci publice din România și Republica Moldova.

Bibliografie:

1. <http://www.bjc.ro/new/index.php?concursul-national-de-lectura> – accesat la 06.08.2018

FEBRUARIE

1 februarie

65 de ani de la nașterea scriitorului și cercetătorului clujean **Tudor Dumitru SAVU** (01.02.1954-19.10.2000)

Nicolae BREBAN, scriitor, romancier, eseist și dramaturg. Membru al Academiei Române - 85 de ani (01.02.1934)

145 de ani de la nașterea poetului, dramaturgului, romancierului și libretistului austriac **Hugo von HOFMANSTAHL** (01.02.1874-01.02.1929)

70 de ani de la moartea prozatorului, ziaristului și traducătorului **Nicolae D(imitrie) COCEA** (29.11.1880-01.02.1949)

75 de ani de la moartea pictorului abstracționist olandez, fondatorul neoplasticismului, **Piet MONDRIAN** (Pieter Cornelis Mondrian) (07.03.1872-01.02.1944)

2 februarie

100 de ani de la apariția, la Iași, a revistei *Însemnări Literare* (02.02.1919)

55 de ani de la moartea scriitorului și dramaturgului **Ion Marin SADOVEANU** (pseudonimul literar al lui Iancu-Leonte MARINESCU) (15.06.1893-02.02.1964)

3 februarie

210 ani de la nașterea compozitorului romantic și pianistului german **Jakob Ludwig Felix MENDELSSOHN BARTHOLDY** (03.02.1809-04.11.1847)

65 de ani de la moartea romancierului și memorialistului **Ionel TEODOREANU** (06.01.1897-03.02.1954)

4 februarie

Ziua Mondială de Luptă împotriva Cancerului (ONU)

Adrian GRĂNESCU, scriitor și bibliotecar clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 70 de ani (04.02.1949)

210 ani de la nașterea lui **Vasile CĂRLOVA**, primul poet romantic român (04.02.1809-18.09.1831)

5 februarie

80 de ani de moartea matematicianului și pedagogului **Gheorghe ȚIȚEICA**. Membru al Academiei Române (17.10.1873-05.02.1939)

8 februarie

185 de ani de la nașterea chimistului rus **Dmitri Ivanovici MENDELEEV**. Creatorul sistemului periodic al elementelor (08.02.1834-20.01.1907)

145 de ani de la moartea istoricului și publicistului francez **Jules MICHELET** (21.08.1798-08.02.1874)

10 februarie.

85 de ani de la moartea pedagogului și omului politic **Vasile GOLDIȘ**. Membru de onoare al Academiei Române (12.11.1862-10.02.1934)

12 februarie

80 de ani de la consacrarea lui **MÁRTON Áron** ca episcop romano-catolic al Diecezei de Alba Iulia (12 februarie 1939)

125 ani de la nașterea poetei și prozatoarei **Otilia CAZIMIR** (pseudonimul literar al Alexandrei Gavrilescu) (12.02.1894-08.06.1967)

210 de ani de la nașterea naturalistului englez **Charles DARWIN**, autorul teoriei evoluționiste (12.02.1809-19.04.1882)

210 de ani de la nașterea președintelui american **Abraham LINCOLN** (12.02.1809-15.04.1865)

13 februarie

Ziua Mondială a Radioului (ONU, UNESCO)

15 februarie

185 de ani de la nașterea istoricului, prozatorului și dramaturgului **V. A. URECHIA** (15.02.1834-22.11.1901)

455 de ani de la nașterea matematicianului, fizicianului astronomului și filosofului italian **Galileo GALILEI** (15.02.1564-08.01.1642)

18 februarie

135 de ani de la nașterea filologului și istoricului literar clujean **Nicolae DRĂGANU** (18.02.1884-17.12.1939)

455 de ani de la moartea pictorului, sculptorului și poetului italian **Michelangelo di Ludovico BUONAROTTI** (06.03.1475-18.02.1564)

20 februarie

Ziua Mondială a Justiției Sociale (ONU)

95 de ani de la nașterea prozatorului **Eugen BARBU** (20.02.1924-07.09.1993)

21 februarie

Ziua Internațională a Limbii Materne (ONU)

22 februarie

115 ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului clujean de limbă maghiară **NAGY István**. Membru și primul președinte / secretar al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj (1949). Membru al Academiei Române (22.02.1904-24.04.1977)

155 de ani de la nașterea romancierului și dramaturgului francez **Jules RENARD** (22.02.1864-22.05.1910)

24 februarie

Ștefan DAMIAN, poet, prozator și traducător clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 70 de ani (24.02.1949)

90 de ani de la nașterea actriței **Marga BARBU** (24.02.1929-31.03.2009)

26 februarie

455 de ani de la nașterea poetului și dramaturgului englez **Christopher MARLOWE** (26.02.1564-30.05.1593)

28 februarie

Ziua Apărării Civile în România

170 de ani de la inaugurarea **Catedrei de limba și literatura română** din Cernăuți (Institutul de Studii Filosofice) (28.02.1849)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII FEBRUARIE

Ana Rozsa VASILIU

120 de ani de la naștere

Date biografice: n. 10.02.1899, Buziaș, jud. Timiș - d. 09.04. 1987, Cluj-Napoca. Soprană. Artistă emerită.

După absolvirea Școlii Superioare de Fete din Timișoara, a studiat 8 ani la Conservatorul din Milwaukee (SUA). Revenită în țară, în anul 1921, s-a înscris la Școala de muzică din Craiova, unde a fost elevă a profesoarei Eugenia Ciolac. A beneficiat de o bursă la Milano, în 1925, unde a studiat cu Tina Scognamiglio.

A fost solistă a Operei Române din Cluj din anul 1921, unde a debutat ca mezzosoprană în rolul Siebel din opera *Faust* de Charles Gounod. După întoarcerea de la Milano, avea să debuteze ca soprană în rolul Violetta Valéry din opera *Traviata* de Giuseppe Verdi. Pe parcursul a 13 stagiuni a jucat în 527 de spectacole, apărând în 35 de roluri.

A debutat și pe scena teatrului *La Scala* din Milano, în anul 1931, în rolul Freja din *Amurgul zeilor* de Richard Wagner. Tot în Italia a realizat și o înregistrare a operei *Traviata* sub bagheta lui Tulio Serafin, la Casa de Discuri *His Mater's Voice* (1931). A mai cântat la București, Timișoara și Budapesta.

A fost distinsă cu ordinul și medalia *Meritul Cultural* clasa I.

Roluri în spectacole de operă (selectiv): Blonde (W.A. Mozart: *Răpirea din Serai*) (1929); Rozenn (E. Lalo: *Le Roi d'Ys*) (1929); Philina (A. Thomas: *Mignon*) (1929); Arsena (J. Strauss: *Voievodul țiganilor*) (1931); Lucia (G. Donizetti: *Lucia di Lamermoor*) (1932); Regina nopții (W.A.Mozart: *Flautul fermecat*) (1933); Julieta (Ch. Gounod: *Romeo și Julieta*) (1934); Susana (Wolf-Ferrari: *Secretul Susanei*) (1934); Leila (G. Bizet: *Pescuitorii de perle*) (1934); Salomeea (J. Massenet: *Herodiada*) (1936); Liu (G. Puccini: *Turandot*) (1936); Euridice (J. Offenbach: *Orfeu și Euridice*) (1936) etc.

Referințe/Aprecieri critice:

Ion Gherghel: *Oricum ar fi însă, un lucru e cert: critica, în unanimitate, a apreciat cu mari elogii activitatea d-nei Ana Rozsa-V[asiliiu] pe scena lirică din Cluj, subliniind în nenumărate rânduri darurile d-sale înnăscute: o figură cuceritoare, un temperament vioi și mlădios, o eleganță rar întâlnită în dozarea ritmică a gesturilor și mișcărilor, o putere uimitoare de exprimare a afectelor și pasiunilor prin mimică. La acestea se mai adaugă calitățile unei voci generoase, de o întindere mare, caldă, frumos timbrată, precum și o dicțiune limpede. Înzestrată cu acest frumos buchet de însușiri scenice și muzicale, nu e de mirare, că d-na A. R.-V[asiliiu] a devenit favorita marelui public, care este cel mai desinteresat, cel mai aprig, cel mai însuflețit și cel mai drept judecător. Și nu numai la Cluj e astfel apreciată, ci în întreaga țară.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII FEBRUARIE

80 de ani de la consacrarea lui Márton Áron ca episcop romano-catolic al Diecezei de Alba Iulia

12.02.1939

Márton Áron s-a născut la 28 august 1896 în localitatea Sâdomonic, județul Harghita, fostul comitat Ciuc. A studiat la Șumuleu, Miercurea-Ciuc și Alba Iulia. A participat în calitate de combatant la Primul Război Mondial. Între anii 1920-1924 a studiat la Institutul Teologic Romano-Catolic din Alba Iulia, fiind hirotonit ca preot romano-catolic în anul 1924.

A evoluat în cariera religioasă foarte rapid, în anul 1938 fiind parohul Bisericii *Sf. Mihail* din Cluj. La 24 decembrie 1938, Papa Pius al XI-lea l-a numit pe Márton Áron episcop de Alba Iulia. Numirea sa a satisfăcut așteptările bisericii catolice și nu numai. Márton Áron avea pe atunci 42 de ani, dar cariera sa îl recomanda ca cea mai potrivită persoană pentru conducerea episcopiei catolice ardelen.

Consacrarea lui Márton Áron ca episcop a avut loc, la 12 februarie 1939, în Biserica *Sf. Mihail* din Cluj. A participat la această ceremonie arhiepiscopul Andrea Cassulo, nunțiu apostolic în România, asistat de către episcopul Augustin Pacha de Timișoara și de episcopul István Fiedler de Satu Mare - Oradea.

Și-a început episcopatul într-o lume ce se pregătea de război. Discursul pe care l-a rostit în noiembrie 1939 poate fi considerat unul dintre primele discursuri antirăzboinice ale timpului. Un alt discurs celebru avea să-l susțină în Biserica *Sf. Mihail*, la 18 mai 1944. Un adevărat act de curaj la acea vreme, el și-a ridicat glasul și a rugat, a somat societatea maghiară să ajute evreimea adunată în ghetouri și aflată în fața deportării. Pentru eforturile sale de a salva de la exterminare evreii transilvăneni, a fost declarat de Israel *Drept între popoare* în anul 1999. În iulie 1949, Papa Pius al XII-lea l-a numit pe Márton Áron arhiepiscop titular *ad-personam* și a fost înregistrat în conformitate în *Analele Papale*.

A suferit prigoana regimului comunist, fiind arestat la 21 iunie 1949. În perioada 1949-1955 episcopul Márton Áron a fost deținut în mai multe închisori. În 1951, a fost condamnat la închisoare pe viață, fiind încarcerat la închisorile din Jilava, Aiud și Sighet. A fost eliberat în 1955, dar din 1957 i s-a fixat domiciliu obligatoriu în Palatul Episcopal, până în 1967.

S-a retras oficial de la conducerea Episcopiei de Alba Iulia în 1980, devenind episcop emerit. A decedat la 29 septembrie 1980, fiind înmormântat în cripta Catedralei din Alba Iulia.

Bibliografie:

1. *Nyitott szivel. Márton Áron erdélyi püspök élete és eszméi* / Virt László, Teleki László Alapítvány XX Század Intézet, Budapest, 2002, la

http://www.telekialapitvany.hu/joomla/images/docs/kiadvanyok/nyitott_szivvel.pdf, accesat la 21 iunie 2018

2. *Márton Áron* la https://ro.wikipedia.org/wiki/%C3%81ron_M%C3%A1rton, accesat la 21 iunie 2018

1 martie

Ziua Mondială a Apărării și Protecției Civile

Ziua Mărțișorului

Gelu NEAMȚU, istoric clujean - 80 de ani (01.03.1939)

75 de ani de la premiera piesei *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian pe scena Teatrului *Alhambra* din București (01.03.1944)

3 martie.

Ziua Mondială a Scriitorului

75 de ani de la moartea pictorului **Octav BĂNCILĂ** (04.02.1872-03.03.1944)

175 de ani de la înființarea, la Cluj, a *Erdélyi Gazdasági Egylet* (Asociația Economică Ardeleană) (03.03.1844)

4 martie

Vasile IGNA, poet, prozator și traducător clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 75 de ani (04.03.1944)

230 de ani de la intrarea în vigoare a *Constituției americane* (04.03.1789)

6 martie

Dumitru SUCIU, istoric clujean - 75 de ani (06.03.1944)

145 de ani de la nașterea filosofului rus **Nikolai Aleksandrovici BERDIAEV**, reprezentant al existențialismului religios (06.03.1874-23.03.1948)

80 de ani de la moartea primului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, **Miron CRISTEA** (18.07.1868-06.03.1939)

8 martie

Ziua Internațională a Femeii (ONU)

Ziua Femeii (promulgată în România prin decret prezidențial 03.03.2016)

150 de ani de la moartea compozitorului romantic francez **Hector BERLIOZ** (11.12.1803-08.03.1869)

9 martie

150 de ani de la nașterea pictorului clujean **Pericle CAPIDAN** (09.03.1869-25.10.1966)

75 de ani de la moartea naturalistului **Grigore ANTIPA**. Director al Muzeului Național de Istorie Naturală (1892 - 1944) (27.11.1867-09.03.1944)

11 martie

Ziua Europeană a Victimelor Terorismului

100 de ani de la nașterea poetului clujean **Petre BUCȘA** (11.03.1909-09.05.2006)

14 martie

100 de ani de la nașterea eseistului și omului politic **Alexandru PALEOLOGU** (14.03.1909-02.09.2005)

165 de ani de la nașterea poetului, prozatorului, dramaturgului și publicistului **Alexandru MACEDONSKI** (14.03.1854- 24.11.1920)

15 martie.

Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorilor

Ziua Maghiarilor de pretutindeni

65 de ani de la prima zi de emisie a postului **Radio Cluj** în limba română și maghiară (15 martie 1954)

70 de ani de la moartea prozatorului umorist **Gheorghe BRĂESCU** (29.01.1871-15.03.1949)

16 martie

40 de ani de la moartea omului de afaceri și diplomatului francez **Jean MONNET**, unul din inițiatorii ideii de Uniune Europeană (09.11.1888-16.03.1979)

17 martie

200 de ani de la nașterea prozatorului **Alecu RUSSO** (17.03.1819-05.02.1859)

55 de ani de la moartea filosofului, eseistului și criticului literar **Mihai RALEA** (01.05.1896-17.03.1964)

18 martie

100 de ani de la ratificarea decretului privind adoptarea *Calendarului gregorian* de către români (18.03.1919)

100 de ani de la nașterea istoricului de artă **Barbu BREZIANU** (18.03.1919-14.01.2008)

175 de ani de la nașterea compozitorului rus **Nikolai Andreevici RIMSKI-KORSAKOV** (18.03.1844-21.06.1908)

20 martie

Ziua Internațională a Francofoniei

Ziua Internațională a Fericirii (ONU)

Ziua Internațională a Astrologiei

Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret

21 martie

Ziua Internațională a Poeziei (ONU)

Ziua Internațională a Copiilor Străzii (ONU)

Ziua Mondială de Luptă împotriva tuturor Formelor de Rasism și Discriminare (ONU)

Ziua Mondială a Copiilor cu Sindromul Down (ONU)

Ziua Internațională a Pădurilor (ONU)

Ziua Mondială a Teatrului de Păpuși

180 de ani de la nașterea compozitorului rus **Modest Petrovici MUSSORGSKI** (21.03.1839-28.03.1881)

22 martie

Ziua Mondială a Apei (ONU)

24 martie

Constantin ZĂRNESCU, prozator, dramaturg și publicist clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 70 de ani (24.03.1949)

650 de ani de la prima menționare documentară a unei bresle clujene, *Breasla blănarilor* (24.03.1369)

25 martie

Ziua Poliției Române

70 de ani de la înființarea **Uniunii Scriitorilor din România** (25.03.1949)

65 de ani de la moartea scriitorului clujean **Emil ISAC**. Membru al Academiei Române (17.05.1886-25.03.1954)

26 martie

120 de ani de la deschiderea, la Cluj, a **Muzeului Industriei și Tehnologiei Francisc Iosif** (26.03.1899)

60 de ani de la moartea scriitorului american **Raymond CHANDLER** (23.07.1888-26.03.1959)

27 martie.

Ziua Mondială a Teatrului

Liviu MALIȚA, critic și istoric literar clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 60 de ani (27.03.1959)

30 martie

140 de ani de la promulgarea legii privind înființarea **Academiei Române** (30.03.1879)

175 de ani de la nașterea poetului simbolist francez **Paul-Marie VERLAINE** (30.03.1844-08.01.1896)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII MARTIE

Pericle Capidan

150 de ani de la anștere

Date biografice: n. 09.03.1869, Prilep (Macedonia) - d. 25.10.1966, Cluj. Pictor.

Pericle Capidan este frate cu Theodor Capidan, marele filolog academician. Ambii frați vor obține, prin intermediul Societății macedo-române, burse de studii la București. Pericle Capidan a urmat *Școala de Arte Frumoase*, pe care o absolvă în 1893, sub îndrumarea pictorului Theodor Aman și fiind într-o clasă cu Ștefan Luchian și Ipolit Strâmbu. Perioada studiilor este completată de stagii la München (1893-1897), unde frecventează atelierul lui Nic. Gysis și Karl Maar și Paris (1897-1901), în clasa profesorului Leon Bonnat.

Debutază ca pictor la *Salonul Oficial de la Paris*, iar în 1901 dobândește o „mențiune onorabilă”, alături de Toulouse-Lautrec. Timp de aproape două decenii, până în 1919, Pericle Capidan predă la *Școala comercială română* din Salonic, după care ocupă, între 1919 și 1934, catedra de desen a Liceului *Gheorghe Barițiu* din Cluj. În paralel, este profesor și la *Școala de Arte Frumoase* din Cluj (1925-1933). Din 1905 expune, alături de mari pictori ai vremii, în cadrul Societății *Tinerimea artistică*, cu ocazia unor expoziții colective, iar din 1920 inaugurează seria expozițiilor personale anuale la Cluj, expoziții ce se bucură de un mare succes de public. Astfel, expune la Sinteze ale artei ardelenice organizate la Cluj (1921, 1930, 1939, 1947) și la anualele regionale de artă plastică de la Cluj, între 1948-1960. Este considerat ca fiind cel mai prolific pictor clujean interbelic.

Dictatul de la Viena din august 1940 îl determină pe Pericle Capidan să se refugieze la Mediaș și Sighișoara, orașe pe care le va surprinde în numeroase ipostaze pline de farmec și de unde se va reîntoarce la Cluj, în 1947. I se organizează expoziții retrospective la Palatul Culturii (1958) și la Muzeul de Artă din Cluj, în 1986, la comemorarea a două decenii de la moartea sa.

Opera (selectiv): Dintre numeroasele sale picturi, redăm aici doar câteva de la începutul carierei: *Izvorul* (1900); *Portret compozițional* (1902); *Portretul soției* (1902); *Vapoare și bărci la mal* (1903); *Prof. Apostol Mărgărit* (1904); *Autoportret* (1904); *Mama pe balcon* (1906); *Peisaj din Salonic* (1908); *Româncă din Salonic* (1908); *Țărancă din Macedonia* (1909).

Referințe/ aprecieri critice:

George Sbârcea: *...nu s-a schimbat prea mult, ochii îi lucesc tot așa de vioi, iscoditori, neastâmpărați, mâinile-i mici și frumoase descriu aceleași arabescuri delicate în văzduh când vorbește despre casa lui, pictura lui, același mers mărunt, săltat, pe tocuri de domnișoară, îl poartă printre clădiri și oameni [...]. Atelierul lui e plin de pânze noi, de schițe și încercări, de mari compoziții care evocă scene pitorești din Macedonia, care ni le-a dăruit nouă să însuflețească timp de două decenii arta plastică ardeleană cu munca-i ordonată, meticuloasă, clasică.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII MARTIE

65 de ani de la difuzarea primei emisiuni a Studioului de Radio Cluj

15.03.1954

Prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 439 din 1952 se dispune înființarea unor studiouri de radio la Cluj, Timișoara și Craiova. Pe baza acestei hotărâri, prin Decizia nr. 38 din 28 octombrie 1952 a Comitetului de Radio de pe lângă Consiliul de Miniștri al R.P.R., Ludovic Rațiu este numit în funcția de președinte al Comitetului Regional de Radio Cluj. În 1953, Studioul poartă denumirea de Direcția Regională de radio și este subordonat Direcției Generale a Radiodifuziunii Române.

În faza de organizare, primul sediu provizoriu al Studioului a fost pe strada Dr. Petru Groza, nr. 9 (azi Bulevardul Eroilor, colț cu strada Bolyai), sediu preluat de la corespondentul pentru Cluj al Radiodifuziunii Române, Eliza Bradu. Ulterior, în încercarea de a se găsi un sediu corespunzător, s-a optat pentru clădirea de pe strada Rákoczi 60 (azi strada Eremia Grigorescu), fost casă a profesorului ginecolog Cristea Grigoriu. După amenajare, clădirea cuprinde un studio mai mare în care se puteau înregistra piese de teatru, concerte ale unor soliști acompaniați de formații instrumentale, piese muzicale interpretate de formații corale și un studio mic pentru crainici. În subsol au fost amenajate două cabinete de ascultare-fonotecare și s-a conceput un spațiu bine izolat climateric pentru fonotecă. Dotarea tehnică era formată din: 4 magnetofone, câte două în fiecare studio, cu câte o masă de mixaj, 2 magnetofone pentru ascultare-fonotecare, un aparat de conectare fonică electronică și electrică, 4 magnetofone de teren.

De la început, cea mai dificilă operațiune a fost recrutarea gazetarilor și configurarea unei redacții cu activitate în două limbi: română și maghiară, din cauză că nu existau persoane care să aibă cunoștințe în jurnalism radiofonic. Prin urmare, au fost inițiate stagii de pregătire în studiourile radiodifuziunii centrale. Crainicii au fost selectați dintre studenții Institutului de Artă Dramatică din Cluj. În februarie 1954, au fost realizate la Cluj un număr de 3-4 programe experimentale, în direct, în paralel intrând în funcțiune și Stația de emisie de la Jucu.

Debutul radioului teritorial în Transilvania are loc în data de 15 martie 1954, orele 16, „*când în eter răzbate anunțul Aici Cluj*”. La eveniment participă Mihai Roșianu, adjunctul Ministrului culturii, demnitari de partid și ai administrației regionale, oameni de știință, scriitori. Festivitățile au fost sincronizate în așa fel încât între orele 16.00 și 17.00 întreaga asistență să asculte în direct prima emisiune în limba română, continuată între orele 17.00 și 18.00 cu primul program în limba maghiară. Potrivit cotidienele locale, emisiunile au cuprins variate reportaje din diverse domenii de activitate din regiunea Cluj, dar și din regiunile Baia Mare, Oradea și Regiunea Mureș Autonomă Maghiară.

Dacă în martie 1954 au fost difuzate 2 ore de program, durata zilnică a acestuia crește treptat, ajungând, în ianuarie 1980, la 7 ore și 30 de minute. Din nefericire, în 12 ianuarie 1985, regimul comunist a dispus întreruperea emisiei, care a fost reluată abia în 22 decembrie 1989.

Bibliografie:

1. *Primăveri hertziene : Radio Cluj 45.-* Cluj-Napoca : Napoca Star, 1999, 184 p.
2. *Microfonul cu cerneală /* Cornel Udrea (coord.). - Cluj-Napoca : Napoca Star, 2009, 239 p.

APRILIE

1 aprilie

Milan KUNDERA, romancier și eseist francez de origine cehă - 90 de ani (01.04.1929)

138 de ani de la nașterea poetului și omului politic **Octavian GOGA**, patronul spiritual al Bibliotecii Județene din Cluj (01.04.1881-07.05.1938)

2 aprilie

Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului (ONU)

Ziua Internațională a Cărții pentru Copii

80 de ani de la nașterea poetului și dramaturgului **Adrian DOHOTARU** (02.04.1939-01.09.1995)

80 de ani de la apariția, la București, sub conducerea lui Cezar Petrescu, a săptămânalului de cultură **România literară** (02.04.1939)

3 aprilie

Ziua Jandarmeriei Române

130 ani de la nașterea compozitorului și dirijorului **Grigoraș DINICU** (03.04.1889-28.03.1949)

75 de ani de la moartea pictorului **Octav BÂNCILĂ** (04.02.1872-03.04.1944)

4 aprilie

Ziua Academiei Române

Ziua NATO - 70 de ani de la crearea *Organizației Tratatului Atlanticului de Nord* (04.04.1949)

5 aprilie

85 de ani de la nașterea profesorului universitar și criticului literar clujean **Vasile FANACHE**. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj (05.04.1934-13.10.2013)

6 aprilie

Ziua NATO în România (prima duminică a lunii aprilie)

145 de ani de la instituirea, la București, a **Comisiunii Monumentelor Istorice** (06.04.1874)

7 aprilie

Ziua Mondială a Sănătății (ONU)

Francis Ford COPPOLA, regizor american de film - 80 de ani (07.04.1939)

8 aprilie

Ziua Internațională a Rromilor

160 de ani de la nașterea filosofului german **Edmund HUSSERL**, fondator al fenomenologiei moderne (08.04.1859-26.04.1938)

9 aprilie

80 de ani de la nașterea psihologului și profesorului universitar clujean **Horia PITARIU** (09.04.1939-25.03.2010)

100 de ani de la înființarea Spitalului de femei și ambulatoriu, azi Clinica de Obstetrică-Ginecologie **Dominic Stanca** din Cluj (09.04.1919)

11 aprilie

95 ani de la nașterea istoricului și profesorului universitar clujean **CSETRI Elek (Alexa)**. Membru extern al Academiei Maghiare de Științe și membru fondator al *Societății Muzeului Ardelean (Erdélyi Múzeum-Egyesület)* (11.04.1924-24.01.2010)

75 de ani de la moartea poetului și prozatorului **Ion MINULESCU** (06.01.1881-11.04.1944)

12 aprilie

Ziua Mondială a Aviației și a Cosmonauticii

Ziua Internațională a Rock-n-Roll-ului

120 ani de la nașterea publicistului **Tudor TEODORESCU-BRANIȘTE** (12.04.1899-23.03.1969)

14 aprilie

130 de ani de la nașterea istoricului englez **Arnold Joseph TOYNBEE** (14.04.1889-20.10.1975)

135 de ani de la apariția, la Sibiu, a ziarului **Tribuna**, sub conducerea lui Ioan Slavici (14.04.1884)

260 de ani de la moartea compozitorului german **Georg Frederick HAENDEL** (23.02.1685-14.04.1759)

15 aprilie

Ziua Internațională a Culturii

16 aprilie

130 de ani de la nașterea actorului și regizorului englez [Sir] **Charles Spencer CHAPLIN**. Laureat al Premiului Oscar (1927 și 1972) (16.04.1889-25.12.1977)

140 de ani de la nașterea scriitorului **Gala GALACTION** (Grigore Pișculescu) (16.04.1879-08.03.1961)

175 de ani de la nașterea romancierului, poetului și omului politic francez **Anatole FRANCE** (pseudonimul literar al lui Jacques Anatole Francois Thibault). Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1921) (16.04.1844-12.10.1924)

18 aprilie

Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (UNESCO)

19 aprilie

100 de ani de la apariția la București a revistei **Sburătorul**, sub conducerea lui Eugen Lovinescu (19.04.1919)

21 aprilie

Ziua Învierii Domnului (Sfintele Paști în Biserica Catolică)

155 de ani de la nașterea economistului politic și sociologului german **Max WEBER** (21.04.1864-14.06.1920)

22 aprilie

Ziua Mondială a Planetei Pământ (ONU)

125 de ani de la nașterea prozatorului, dramaturgului, nuvelistului și poetului **Camil PETRESCU** (22.04.1894-14.05.1957)

23 aprilie

Ziua Internațională a Cărții și a Drepturilor de Autor (ONU, UNESCO)

Ziua Limbii Engleze (ONU)

Ziua Solidarității Tineretului

Ziua Națională a Bibliotecarului Român

120 de ani de la nașterea prozatorului american de origine rusă **Vladimir NABUKOV** (23.04.1899-02.07.1977)

125 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului **Gib I. MIHĂESCU** (23.04.1894-19.10.1935)

455 de ani de la nașterea dramaturgului și poetului englez **William SHAKESPEARE** (23.04.1564-23.04.1616)

26 aprilie

Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI)

28 aprilie

Ziua Învierii Domnului (Sfintele Paști în Biserica Ortodoxă)

Ziua Mondială a Orașelor Înfrățite (ultima duminică a lunii aprilie)

29 aprilie

Ziua Internațională a Dansului (UNESCO)

Ziua Națională a Veteranilor de Război

30 aprilie

Ziua Internațională a Jazz-ului (ONU)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII APRILIE

Pósta Béla

100 de ani de la moarte

Date biografice: n. 22.08.1862, Kecskemét (Ungaria) - d. 16.04.1919, Cluj. Arheolog, profesor universitar, participant la a treia expediție în Asia a lui Zichy Jenő.

A urmat studii medii la Kalocsa și Baja, după care s-a înscris la Universitatea *Pázmány Péter* (Budapesta).

Încă din perioada studenției, din anul 1883, a participat la activitatea de cercetare din cadrul *Muzeului Național Maghiar*, devenind în cele din urmă angajat al acestei instituții. La început a realizat studii de numismatică, iar mai târziu s-a ocupat cu artefacte din preistorie și perioada protomaghiară. Cercetarea de situri l-a ajutat la o cunoaștere de ansamblu a materialului arheologic, ajungând versat în mai toate epocile arheologice ale Ungariei. A efectuat călătorii de studii în Europa de Vest. În cadrul muzeului a fost însărcinat cu prelucrarea materialului arheologic adunat în 1896 de Zichy Jenő în urma călătoriei sale de cercetare în Caucaz. Mai apoi, acesta l-a invitat să participe la a treia expediție organizată în 1897-1898.

În 1899, a fost numit profesor la catedra de arheologie, la *Universitatea din Cluj*. Alegerea la Cluj a locației celei de-a doua catedre de arheologie din Ungaria a fost favorizată de faptul că aici, *Colecția numismatică și de antichități* a *Societății Muzeului Ardelean* oferea materialul intuitiv necesar predării disciplinei. A devenit director al acestei colecții, fiind preocupat de continua sa dezvoltare.

Prin opera științifică a lui Pósta Béla și a discipolilor săi, *Institutul de numismatică și arheologie* din Cluj a devenit un atelier științific cunoscut și recunoscut în țară și peste hotare, cu multe rezultate de pionierat.

Și-a desfășurat activitatea la Cluj până la moarte, fiind creatorul al unei adevărate școli de arheologie. Azi, *Asociația Arheologilor Maghiari din Transilvania* poartă numele lui *Pósta Béla*.

Opera (selectiv): *Zichy Jenő gróf kaukázusi és középázsiai utazásai* (1897- vol. I.-II); *Baranya vármegye története az őskortól a honfoglalásig* (1898); *Mátyáskori emlékek az Erdélyi múzeum-egylet érem- és régiségtárában* (1901); *Utmutató az Erdélyi országos múzeum érem- és régiségtárában* (1903); *Zichy Jenő gróf harmadik ázsiai utazása* (1905, III.-IV); *Régészeti tanulmányok az orosz földön* (1896).

Referințe/Aprecieri critice:

Ferenczi István: *În Pósta Béla, s-a aprins de tânăr focul creației și acesta nu s-a stins până în momentul morții sale. Chiar și în ultima zi a vieții sale, savantul și-a desfășurat activitatea conform programului obișnuit, stabilit pentru acea zi. Această poftă de muncă nemaiauzită nu a putut fi înnăbușită nici de inechități, nici de ignorare, nici de desconsiderare. Nici nu a putut fi înnăbușită, pentru că în acest fel poate să acționeze doar un anume savant: cel care crede cu convingere adevărată că acționează în beneficiul societății, pentru dezvoltarea și progresul său. Pósta nu doar a crezut în aceasta, dar - având în vedere rezultatele sale - avea această convingere personală.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII APRILIE

100 de ani de la înființarea Spitalului de femei și ambulatoriu *Dominic Stanca* din Cluj-Napoca

09.04.1919

Între instituțiile importante ale Clujului care au luat ființă după Marea Unire se numără și primul așezământ românesc de sănătate publică, în aprilie 1919, sub numele de *Spitalul de femei* Cluj al Consiliului Dirigent, care va purta ulterior numele lui Dominic Stanca, fondatorul său. Acesta, originar din Petroșani, a participat la Congresul medicilor români, de la Sibiu, din ianuarie 1919, unde Iuliu Moldovan, în calitate de șef al Resortului Ocrotirilor Sociale din Consiliul Dirigent a propus înființarea acestui spital la Cluj. Astfel, printr-un ordin al Resortului, și cu sprijinul primului primar român al Clujului, Iulian Pop și al armatei române, la propunerea dr. Coriolan Tătaru și a dr. Ion Totoianu, Dominic Stanca a fost însărcinat cu organizarea unui spital și a unui ambulatoriu, care urma să fie instituție de stat.

Pentru realizarea acestui obiectiv, a fost înființată o comisie, din care făcea parte și noul director propus, pentru identificarea unui imobil potrivit pentru un spital. În urma deplasărilor în oraș, a fost ales un imobil situat pe strada Calea Victoriei, nr. 60, astăzi aflat la intersecția bulevardului 21 Decembrie 1989 cu strada Paris. Comisia a făcut un raport către Prefectura orașului Cluj, care a decis rechiziționarea clădirii și a grădinii, iar primăria Clujului a votat suma de 12.000 de coroane pentru repararea, igienizarea și zugrăvirea imobilului.

În urma implicării unor mari personalități medicale clujene de atunci și a mai multor instituții publice românești, *Spitalul de femei* din Cluj a fost deschis la 9 aprilie, iar *Ambulatoriul Policlinic*, la 19 aprilie 1919. Dotarea acestora s-a făcut prin generozitatea armatei, care a donat 120 de paturi de lemn cu chingi, pături, albituri și rufe, în timp ce Primăria Cluj a donat scaune, mese, o canapea și lucrul cel mai important, asigura din bugetul local cheltuielile pentru întreținerea spitalului și a ambulatoriului. La acestea se adaugă și donația de 60 de paturi de fier cu somieră din partea *Spitalului epidemic Cluj*, condus de dr. Ion Totoianu. Asigurarea instrumentarului medical și a medicamentelor cădea în responsabilitatea Resortului Ocrotirilor Sociale din cadrul Consiliului Dirigent al Transilvaniei.

Ca structură organizatorică, *Spitalul de femei și Ambulatoriu policlinic* era compus din trei secții. Secția de ginecologie-obstetrică a fost înființată abia peste un an, în 1920, timp în care numărul bolnavilor tratați în spital a fost de 619, iar a celor în ambulatoriu, de 2091. Personalul era format din medici pricepuți; alături de Dominic Stanca, în spital, mai fiind angajați fratele său, Constantin Stanca, șeful secției de ginecologie-obstetrică, Carol Weber, care va prelua ambulatoriul puțin mai târziu, Marțian Feder și alții. În decembrie 1919 este angajată și prima femeie medic la acest spital, Dido Mărginean, absolventă a *Facultății de Medicină* din Cluj. Tot în cadrul spitalului clujean, încă din 1919, a fost înființată o anexă cu atelier de industrie casnică pentru sprijinirea bolnavilor nevoiași, internate în spital, în obținerea unei calificări în diferite profesii. Prin aceasta, *Spitalul de femei și Ambulatoriul policlinic* din Cluj semăna cu spitalele din Anglia, precum Lock Hospital din Londra, care funcționa și ca spital de refugiu pentru femeile bolnave de boli venerice sau Wetmoreland Lock Hospital din Dublin.

Bibliografie:

1. *Facultatea de medicină, Școala medicală clujeană și spitalele din Cluj (1500 - 2000). Scurt istoric* / Florea Marin. - Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2004, 929 p., ISBN 973-686-622-X

1 mai

Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii (UE)

70 de ani de la moartea pictorului **Gheorghe PETRAȘCU**. Membru al Academiei Române (02.12.1872-01.05.1949)

2 mai

Ziua Națională a Tineretului

500 de ani de la moartea celui mai mare artist și om de știință al Renașterii italiene, **Leonardo da VINCI** (15.04.1452-02.05.1519)

3 mai

Ziua Mondială a Libertății Presei (ONU)

Ioana BOTH (pseudonimul literar al Ioanei BOT), critic, istoric literar, eseist, eminescolog și profesor universitar clujean. Membru al Unirii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 55 de ani (03.05.1964)

5 mai

Ziua Europeană de Conștientizare pentru Drepturi Egale ale Persoanelor cu Deficiențe

Ziua Mondială a Râsului

Ziua Națională a Mamei (prima duminică din luna mai; legiferată din 2010)

70 de ani de la crearea **Consiliului European** (05.05.1949)

100 de ani de la nașterea scriitorului, traducătorului și cineastului **Mihnea GHEORGHIU**. Membru al Academiei Române (05.05.1919-11.12.2011)

6 mai

Vasile VESA (Vese), istoric și profesor universitar clujean - 80 de ani (06.05.1939)

70 de ani de la moartea poetului, dramaturgului și eseistului belgian **Maurice MAETERLINCK**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1911) (29.08.1862-06.05.1949)

7 mai

81 de ani de la moartea poetului și omului politic **Octavian GOGA**, patronul spiritual al Bibliotecii Județene Cluj (01.04.1881-07.05.1938)

125 de ani de la desfășurarea, la Cluj, a **Procesului Memorandiștilor** (07.05-25.05 1894)

8 mai

Ziua Mondială a Crucii și Semilunii Roșii (ONU)

Ziua Victoriei împotriva Fascismului

9 mai

Ziua Europei (Ziua Schuman) (UE)

Ziua Victoriei și a comemorării Eroilor căzuți pentru Independența Patriei

Ziua Europeană a Operei

12 mai

Ziua Națională a Tatălui (a doua duminică din luna mai legiferată din 2010)

Ziua Națională a Adolescentului (a doua duminică din luna mai legiferată din 1997)

15 mai

Ziua Internațională a Familiei (ONU)

Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă

Ziua Internațională a Latinității

Ziua Europeană pentru Depistarea Melanomului

160 de ani de la nașterea fizicianului francez **Pierre CURIE**. Laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1903) (15.05.1859-19.04.1906)

16 mai

Constantin CUBLEȘAN, scriitor și critic literar clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 80 de ani (16.05.1939)

17 mai

Ziua Mondială a Societății Informaționale (ONU)

Ziua Mondială a Telecomunicațiilor (ONU)

18 mai

Ziua Internațională a Muzeelor

75 de ani de la discursul episcopului **Márton Áron**, rostit în Biserica Sf. Mihail, împotriva măsurilor de deportare a evreilor din Transilvania (18.05.1944)

19 mai

100 de ani de la inițierea procedurii de întemeiere a *Universității Românești* din capitala Ardealului (19 mai 1919)

20 mai

Ziua Internațională a Arborelui

21 mai

Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (ONU)

80 de ani de la nașterea poetului, prozatorului, dramaturgului și traducătorului clujean **LÁSZLÓFFY Csaba** (21.05.1939-14.04.2015)

135 de ani de la nașterea tenorului, regizorului de operă **Constantin PAVEL**. Membru fondator, primul director și dirijor al Operei Române din Cluj. (21.05.1884-09.05.1945)

55 de ani de la moartea esteticianului, criticului și istoricului literar **Tudor VIANU**. Membru al Academiei Române (08.01.1898-21.05.1964)

22 mai

Ziua Internațională pentru Diversitate Biologică (ONU)

23 mai

70 de ani de la organizarea **Agenției Române de Presă AGERPRES**, astăzi **ROMPRES** (23.05.1949)

24 mai

Ziua Europeană a Parcurilor

25 mai

Ziua Eliberării Africii (Ziua Organizației Unității Africane - OUA)

Ziua Internațională a Copiilor Dispăruți

75 de ani de la începutul deportării evreilor din ghetoul din Cluj spre Auschwitz (25.05.1944)

27 mai

125 de ani de la nașterea medicului și romancierului francez **Louis Ferdinand CÉLINE** (pseudonimul literar al lui Louis-Ferdinand DESTOUCHES) (27.05.1894-01.07.1961)

125 ani de la nașterea prozatorului american **Dashiell HAMMETT** (27.05.1894-10.01.1961)

28 mai

Ziua Mondială a Jocului

155 de ani de la moartea cărturarului **Simion BĂRNUȚIU** (02.08.1808-28.05.1864)

170 de ani de la moartea scriitoarei engleze **Anne BRONTË** (17.01.1820-28.05.1849)

30 mai

90 de ani de la nașterea publicistei și disidentei anticomuniste clujene **Doina CORNEA** (30.05.1929-04.05.2018)

275 de ani de la moartea poetului englez **Alexander POPE** (21.05.1688-30.05.1744)

31 mai

Ziua Mondială fără Tutun (ONU)

200 de ani de la nașterea poetului american **Walt WHITMAN** (31.05.1819-26.03.1892)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII MAI

Constantin Pavel

135 de ani de la naștere

Date biografice: n. 21.05.1884, Bistrița Bârgăului - d. 9.05.1945, Sibiu. Tenor, regizor de operă, membru fondator, primul director și dirijor al *Operei Române* din Cluj.

A urmat cursurile *Colegiului Călugărilor Piarști* din Cluj și ale *Facultății de Drept* din Cluj. În paralel, a studiat pianul, istoria artelor, pictura și canto la Cluj și Viena (1911-1913).

La finalul studiilor, profesează avocatura la Bistrița timp de doi ani și obține doctoratul în drept. După moartea mamei sale, părăsește profesia de avocat urmându-și pasiunea muzicală. Studiază canto la Cluj timp de un an, apoi se înscrie la *Conservatorul din Viena*.

Primul său angajament, după absolvirea Conservatorului, a fost la *Opera din Bratislava*, unde debutează la Stadttheater din Troppau în toamna anului 1913. Succesul a fost răsunător. După debut, afirmarea artistică a lui Constantin Pavel este rapidă, totală și uimitoare. Este invitat să cânte la Nürnberg, Ostrava etc., între anii 1912-1914, fiind angajat la *Opera din Budapesta* ca prim tenor și primul solist de origine română care a cântat pe această scenă.

În 1916, este angajat ca prim tenor al *Operei Maghiare* din Cluj. La înființarea *Operei Naționale* din Cluj, prin Decizia nr. 3910 din 18 septembrie 1919, Constantin Pavel a fost numit director, însărcinat cu organizarea secțiunii de operă, activitate în care au fost implicați și compozitorul Tiberiu Brediceanu și baritonul Dimitrie Popovici-Bayreuth. La 25 mai 1920, la inaugurarea propriu-zisă a primei *Opere Române* din țară, a interpretat cu mare succes rolul lui Radames din *Aida* de Verdi, semnând în același timp și direcția de scenă.

A slujit *Opera Națională* din Cluj, ca director (1919-1920; 1928-1930; 1933-1934), tenor, regizor, director de scenă până în 1934, când se retrage de pe scenă din postura de solist. Este chemat la București, unde va fi regizor tehnic și director general al *Operei Române*, până la trecerea în eternitate.

Referințe/Aprecieri critice:

Vocea de tenor a domnului Constantin Pavel este un adevărat dar al zeilor. (În: „Troppauerzeitung”, ziarul local din Troppau, 1913)

Domnul Pavel s-a prezentat ca un cântăreț mozartian de prim rang. (În: „Die Neue Zeit”, ziar socialist din Stuttgart, Germania)

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII MAI

100 de ani de la prima vizită la Cluj a Regelui Ferdinand și a Reginei Maria a României

27 mai 1919

Între 23 mai și 1 iunie 1919, Familia Regală a României a întreprins un turneu în Transilvania. Au fost vizitate Oradea, Carei, Baia Mare, Jibou, Dej, Bistrița, Gherla, Cluj, Turda, Câmpeni, Abrud, Țebea, Alba Iulia, Blaj, Copșa, Sibiu, Săliște, Făgăraș, Brașov. În memoriile sale, Regina Maria a scris: „A venit și marea zi când s-a hotărât ca regele împreună cu mine să mergem în primul nostru tur prin Transilvania, pentru a ne vizita poporul de curând eliberat. Acesta era momentul suprem; era pecetea pusă pe victoria țării, realizarea finală a marelui vis pentru care așa de mulți au luptat, pentru care așa de mulți au murit”.

Familia Regală a ajuns la Cluj la 27 mai, în jurul orei 10.30, acesta fiind cel mai mare dintre orașele vizitate în Transilvania. A fost întâmpinată la gară și, pe tot traseul până la piața din centrul orașului, s-a bucurat de o primire extraordinară. „Defilarea populației a fost mai mare ca oriunde, mii și mii au venit din toate satele învecinate. (...) La Cluj am avut câteva ploii torențiale puternice, dar aceasta nu a diminuat entuziasmul popular”, avea să noteze Regina.

Ziarul *Dimineța*, apărut la București, relatează:

„În tribuna pregătită (...), regina în mantia ei cărămizie cu broderii bucovinene pe umeri, cu costumul românesc, cu marama străvezie pe cap, încercuită de un fel de diademă formată dintr-o împletitură de muselină de culoare bleu-pastel, pare în adevăr domnița plaiurilor românești. Ea stă în picioare și răspunde vesel, cu mâna, fără de contenire, aclamărilor frenetice ale mulțimei care trece valuri. De odată în public un strigăt răsună: <<Vin Moșii!!>>. Regina e mișcată, ea privește în zare și tresare la chiuiturile necurmăte ale falnicilor strănepoți ai lui Avram Iancu. Călări cu toți, chipeși, ei trec împreună cu femeile lor venite să vadă pe <<împărătița română>> cum îi zic aproape toți cei de aici suveranei noastre.

În mijlocul Moșilor, un tun din lemn de cireș relicvă sfântă păstrată din timpul lui Avram Iancu defilează și el. E străbunul falnicei artilerii care urmează în sunetul goarnelor și în pasul cailor de o frumusețe rară ai armatei din întreg Ardealul.

O notă originală de asemenea a conductului de la Cluj sunt carele trase de câte șase boi albi, încărcate cu femei în splendide costume naționale, cu furcile torcând, înconjurată de flăcăi călări care cântă din felurite buciume și goarne. Două ore încheiate ține defilarea (...)”

A urmat servirea mesei, primirea tuturor autorităților, apoi vizitarea unor spitale. La orele 18.00, Familia Regală a părăsit Clujul, îndreptându-se spre Turda.

Bibliografie:

1. *Cu Suveranii prin Ardeal. Note și impresii din presa din 1919*, la <http://www.clujinsider.ro/2018/01/11/cu-suveranii-prin-ardeal-note-si-impresii-din-presa-din-1919/>, accesat la 8 octombrie 2018
2. *Însemnări zilnice : (9 decembrie 1918 - decembrie 1919)* / Maria, Regina României. – București : Editura Albatros, 1996, p. 191-192
3. *Capitole târzii din viața mea. Memorii redescoperite. Regina Maria a României* / Diana Mandache. – București : Allfa, 2007, p. 96-104

1 iunie**Ziua Internațională a Copilului****Ziua Mondială a Părinților** (ONU)**Concursul de desene Eroii Cărților Citite, a 47-a ediție**10 ani de la lansarea, pe site-ul Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj a **Blogului copiilor** (01.06.2009)90 de ani de la înființarea, la Cluj, a primului muzeu în aer liber din România ca secție a Muzeului Etnografic al Ardealului - azi **Parcul Etnografic Hoia** (01.06.1929)190 de ani de la apariția, la Iași, a revistei **Albina Românească**, sub conducerea lui Gheorghe Asachi, prima gazetă în limba română din Moldova (01.06.1829)100 de ani de la moartea istoricului și filologului **Ioan BOGDAN**. Membru al Academiei Române (25.07.1864-01.06.1919)**2 iunie**70 de ani de la moartea generalului și istoricului militar **Radu R. ROSETTI**. Membru al Academiei Române (01.04.1877-02.06.1949)

75 de ani de la bombardamentul Alianților asupra Clujului (02.06.1944)

4 iunie**Ziua Internațională a Copiilor - Victime ale Agresiunii** (ONU)65 de ani de la inaugurarea, la Cluj, a **Spitalului Clujana** (04.06.1954)**5 iunie****Ziua Internațională a Protecției Naturii și a Mediului Înconjurător** (ONU)**Ziua Învățătorului**160 de ani de la nașterea actorului, directorului de scenă și profesorului **Constantin I. NOTTARA** (05.06.1859-16.10.1935)240 de ani de la nașterea cărturarului **Gheorghe LAZĂR**, întemeietor al învățămîntului românesc modern (05.06.1779-17.09.1823)**6 iunie****Ziua Înălțării Domnului (Rusaliile)****Ziua Națională a Eroilor**125 de ani de la nașterea compozitorului și folcloristului **Sabin DRĂGOI** (06.06.1894-31.12.1968)220 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și dramaturgului rus **Alexandr Sergheevici PUȘKIN** (06.06.1799-10.02.1837)**8 iunie****Ziua Mondială a Oceanelor** (ONU)**9 iunie**70 de ani de la înființarea **Societății de Științe Istorice și Filologice din România** (09.06.1949)**10 iunie**180 de ani de la nașterea marelui povestitor **Ion CREANGĂ** (10.06.1839-31.12.1889)200 de ani de la nașterea pictorului realist francez **Gustave COURBET** (10.06.1819-31.12.1877)**11 iunie**120 de ani de la nașterea scriitorului japonez **Yasunari KAWABATA**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1968) (11.06.1899-16.04.1972)155 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului german **Richard STRAUSS** (11.06.1864-08.09.1949)200 de ani de la constituirea, la Cluj, a **Societății Muzicale pentru predarea cântului și viorii** (11.06.1819)**13 iunie**145 de ani de la inaugurarea, la Cluj, a Teatrului de vară - **Nyári Szinkör** construit după planurile arhitectului Zimmermann Henrik (13.06.1874)

14 iunie

Ziua Mondială a Donatorului de Sânge (ONU)

15 iunie

130 de ani de la moartea poetului, prozatorului și jurnalistului **Mihai EMINESCU** (15.01.1850-15.06.1889)

17 iunie

Ziua Mondială pentru Combaterea Deșertificării și a Secetei (ONU)

19 iunie

120 ani de la nașterea scriitorului, istoricului și criticului literar **George CĂLINESCU** (19.06.1899-12.03.1965)

20 iunie.

Ziua Mondială a Refugiaților (ONU)

Cornel ȚĂRANU, compozitor și dirijor clujean. Membru al Academiei Române - 85 de ani (20.06.1934)

21 iunie

Ziua Muzicii Europene

22 iunie

Ileana Michaela BOCU, jurnalist clujean, redactor-șef al ziarului *Făclia. Ziar Independent de Cluj* - 65 de ani (22.06.1954)

23 iunie

110 de ani de la nașterea istoricului literar **Ovidiu PAPADIMA** (23.06.1909-26.05.1996)

185 de ani de la nașterea prozatorului și istoricului **Alexandru ODOBESCU** (23.06.1834-10.11.1895)

25 iunie

95 de ani de la nașterea astronomului și profesorului universitar clujean **PÁL Árpád**. Director fondator al Observatorului Astronomic din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj (1977) (25.06.1929-21.07.2006)

100 de ani de la apariția săptămânalului *Ideea europeană*, condus de Constantin Rădulescu-Motru (25.06.1919)

26 iunie

Ziua Internațională contra Abuzului și Traficului de Droguri (ONU)

Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii

Ziua Internațională de Colaborare în favoarea Păcii și Democrației

Ziua Drapelului Național al României

140 de ani de la nașterea prozatorului maghiar **MORICZ Zsigmond** (29.06.1879-04.09.1942)

200 de ani de la nașterea istoricului, prozatorului și omului politic **Nicolae BĂLCESCU**, unul din capii Revoluției de la 1848 din Țara Românească (29.06.1819-29.11.1852)

30 iunie

135 de ani de la nașterea romancierului și poetului francez **Georges DUHAMEL** (30.06.1884-13.04.1966)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII IUNIE

Ion D. Sîrbu

100 de ani de la naștere

Date biografice: n. 28.06.1919, Petrila, județul Hunedoara - d. 17.09.1989, Craiova. Prozator, dramaturg, filozof, eseist român, autor de literatură „de sertar”.

Urmează cursurile *Facultății de Litere și Filozofie a Universității din Cluj*, relocalată la Sibiu. Activează în cadrul *Cercului literar* de la Sibiu, debutând publicistic în ziarul sibian *Țara* în 1940. Participă la cel de-al Doilea Război Mondial. În 1945, la Universitatea din Cluj, își ia licența cu o teză coordonată de Lucian Blaga, iar, în 1946, este asistent la Catedra de estetică și critică literară. În 1947, susține teza de doctorat și devine cel mai tânăr conferențiar universitar din țară la Conservatorul de Artă Teatrală din Cluj.

În decembrie 1949, este exclus din învățământul universitar, o dată cu somități ca Lucian Blaga, Liviu Rusu, D.D. Roșca. Lucrează ca profesor suplinitor la diverse instituții preuniversitare din Transilvania. În 1955-1956, este secretar de redacție la *Revista de pedagogie* din București și, ulterior, redactor la revista *Teatrul* (1956-1957).

În 1956, a fost arestat și condamnat la 7 ani de muncă silnică. După eliberarea din închisoare, lucrează câteva luni în mină, iar, în 1964, este șef al serviciului Producție la *Teatrul de Stat din Petroșani*. Stabilindu-i-se domiciliul obligatoriu la Craiova, se angajează la *Teatrul Național* local ca secretar literar (1964). Rămâne sub supravegherea Securității locale și centrale până la moartea sa, în 17 septembrie 1989.

I s-a decernat Premiul Uniunii Scriitorilor (1982, 1983), Premiul „I.L. Caragiale” al Academiei Române (1983), Premiul Asociației Scriitorilor din Craiova (1985), Premiul Uniunii Scriitorilor *Destine excepționale ale culturii românești* (1993, post-mortem).

Opera (selectiv): *La o piatră de hotar* (1968); *Teatru* (1976), *Arca bunei speranțe* (1982); *De ce plânge mama?* (1973); *Șoarecele B și alte povestiri* (1983); *Dansul ursului* (1988); *Jurnalul unui jurnalist fără jurnal* (1991-1993); *Adio, Europa!* (1992-1993); *Traversarea cortinei* (1994); *Atlet al mizeriei* (1994); *Lupul și catedrala* (1995); *Obligația morală* (1995); *Cu sufletul la creier* (1996); *Între Scylla și Charybda* (1996); *Printr-un tunel* (1997); *Scrisori către bunul Dumnezeu* (1998); *Iarna bolnavă de cancer* (1998); *Râs-cu-plânsul nostru valah* (1999); *Tratat de rienologie* (1999); *Între timp murisem* (1999); *Un deget pe o rană* (2001); *Ce mai faci, Gary? : 12 scrisori exemplare* (2002); *Jertfe*, (2009).

Referințe/Aprecieri critice:

Ioan Lascu: *Gînditor și scriitor, Ion D. Sîrbu, recuperat la adevărata lui valoare în postumitate, rămîne un martor lucid al istoriei și un critic irepresibil al totalitarismului comunist.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IUNIE

90 de ani de la înființarea primului muzeu în aer liber din România

01.06.1929

După realizarea statului unitar român în 1918, în Transilvania, și mai ales la Cluj, au fost înființate numeroase instituții culturale românești. Între acestea se numără și *Parcul Etnografic* înființat în 1929 (cunoscut de clujeni mai ales ca *Muzeul satului* sau *Muzeul în aer liber* din Cluj sau *Parcul Hoia*). Amplasat lângă pădurea Hoia, una dintre cele mai mari și bogate păduri ale Clujului, acest muzeu a fost fondat la inițiativa profesorului Romulus Vuia, cel care a propus și înființarea *Muzeului Etnografic din Cluj*, cu șapte ani mai devreme, fiind totodată, primul muzeu de acest fel din România.

Apariția muzeului cunoaște practic 2 etape: una la 1 iunie 1929, când prin hotărârea Ministerului Cultelor și Artelor se decide înființarea unei secții a *Muzeului Etnografic al Ardealului* sub forma unui Parc Național, și alta, la 5 aprilie 1932, când tot ansamblul, cu prima parte înființată în 1922 și a doua, în 1929, a fost recunoscut oficial prin lege. Dispunând încă de la început de o suprafață destul de generoasă, de 75 de ha, întemeietorul parcului, etnograful Romulus Vuia, a imaginat și pus în practică o formă de organizare în care unele gospodării rurale originale urmau să fie locuite de țărani, antrenați în activități economice tradiționale. Noile exponate urmau să provină din majoritatea zonelor Transilvaniei, fie în urma unor achiziții, fie prin donații particulare. Astfel, aici au ajuns imediat după înființare, o casă din Vidra (1929), o stână din Poiana Sibiului împreună cu ciobanul și 75 de oi (1930), o Troiță din Lupșa (1931), o gospodărie din Telciu (1932) - donația locuitorilor comunei Telciu și Șura maghiară din Stana (1936). De asemenea, a fost deschis restaurantul muzeului, *Gaudeamus*, care oferea vizitatorilor Parcului Etnografic produse tradiționale din Transilvania.

Exponatele au fost selectate riguros, cu discernământ și probitate științifică, în urma unor îndelungate campanii de cercetare, de către trei generații de muzeografi etnografi, stimulați de devotamentul profesional al unor personalități marcante, de talia regretatului Valeriu Butură, construcțiile expuse - majoritatea datate prin inscripții - se numără printre cele mai vechi și mai valoroase monumente de arhitectură din patrimoniul etnografic al României.

Încă de la înființare, *Parcul etnografic din Cluj* a fost aranjat să ofere vizitatorilor mostre din realitatea rurală a Transilvaniei, în cadrul a două sectoare (în unele perioade, chiar patru): **Instalații tehnice**, în număr de 30, și **Ateliere meșteșugărești**, grupate în 6 case-atelier. Primul sector include instalații tehnice și ateliere țărănești databile în perioada secolelor XVIII-XX, care ilustrează tehnicile tradiționale de prelucrare a lemnului și a fierului, de obținere a aurului, de prelucrare a țesăturilor de lână, a lutului, a pietrei, de măcinare a cerealelor și de obținere a uleiului comestibil. Al doilea sector conține gospodării țărănești tradiționale reprezentative pentru zone etnografice distincte din Transilvania, cuprinzând construcții datate în perioada secolelor XVII-XX, echipate cu întregul inventar gospodăresc necesar.

Bibliografie:

1. *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei* : serie nouă : 75 de ani : 1922-1997 / Tiberiu Graur. - Cluj-Napoca : Editura Mediamira, 1997, 355 p., ISBN 973-9358-08-X
2. *Locuri pentru minte și inimă* : Cluj-Napoca / Dan Trif. - Cluj-Napoca : Editura Amprenta, 2007, 190 p.

IULIE

20 de ani de la inaugurarea **Filialei Bibliosan** a Bibliotecii Județene *Octavian Goga* Cluj în cadrul Spitalului Clinic de Recuperare (1999)

1 iulie

Ziua Internațională a Arhitecturii

Vasile MUSCĂ, filosof, eseist și profesor universitar clujean - 75 de ani (01.07.1944)

215 ani de la nașterea scriitoarei franceze **George SAND** (Aurore Dupin) (01.07.1804-08.06.1876)

2 iulie

Ziua Justiției

3 iulie

Ziua Internațională a Cooperăției

4 iulie

Ziua Proclamării Independenței S.U.A. (04.07.1776)

Ziua Crucii Roșii Române

165 de ani de la nașterea savantului **Victor BABEȘ**. Membru al Academiei Române (04.07.1854-19.10.1926)

215 de ani de la nașterea prozatorului american **Nathaniel HAWTHORNE** (04.04.1804-11.05.1864)

85 de ani de la moartea savantei franceze de origine poloneză **Marie CURIE** (Marja Salomea SKLODOWSKA). Laureată a Premiului Nobel pentru Fizică (1903) și a Premiului Nobel pentru Chimie (1911) (07.11.1867-04.07.1934)

5 iulie

130 de ani de la nașterea poetului, prozatorului, pictorului dramaturgului și cineastului francez **Jean Maurice Eugène Clément COCTEAU** (05.07.1889-11.10.1963)

20 de ani de la moartea criticului literar și profesorului universitar clujean **Liviu PETRESCU**.

Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj (17.12.1941-05.07.1999)

11 iulie

Ziua Mondială a Populației (ONU)

12 iulie

115 ani de la nașterea poetului și omului politic chilian **Pablo NERUDA** (pseudonimul literar al lui Neftali Ricardo Reyes BASOALTO). Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1971) (12.07.1904-23.09.1973)

135 de ani de la nașterea pictorului și sculptorului italian **Amedeo MODIGLIANI** (12.07.1884-24.01.1920)

14 iulie

Ziua Națională a Franței. 230 de ani de la *Căderea Bastiliei* (14.07.1789)

15 iulie

100 de ani de la nașterea scriitoarei britanice **Iris MURDOCH** (15.07.1919-08.02.1999)

115 de ani de la moartea prozatorului și dramaturgului rus **Anton Pavlovici CEHOV** (29.01.1860-15.07.1904)

17 iulie

80 de ani de la nașterea istoricului clujean **Gheorghe I. BODEA** (17.07.1939- d.18.04.2012)

130 de ani de la nașterea autorului american de romane polițiste **Earle Stanley GARDNER** (17.07.1889-11.03.1970)

125 de ani de la moartea poetului francez **Charles Marie René LECONTE DE LISLE** (22.10.1818-17.07.1894)

18 iulie

Ziua Internațională Nelson Mandela (ONU)

19 iulie

185 de ani de la nașterea pictorului francez **Edgar Germain Hilaire DEGAS** (19.09.1834-27.09.1917)

200 de ani de la nașterea scriitorului elvețian **Gottfried KELLER** (19.07.1819-15.07.1860)

20 iulie

Ziua Mondială a Șahului

Ziua Aviației și a Apărării Antiaeriene

21 iulie

120 de ani de la nașterea romancierului și nuvelistului american **Ernest Miller HEMINGWAY**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1954) (21.07.1899-02.07.1961)

23 iulie

Ziua Presei Militare Române

24 iulie.

Ziua Grănicerilor Români

110 de ani de la nașterea filosofului **Constantin NOICA** (24.07.1909-04.12.1987)

125 de ani de la nașterea istoricului **Andrei Oțetea**. Membru al Academiei Române (24.07.1894-21.03.1977)

155 de ani de la nașterea dramaturgului german **Benjamin Frank WEDEKIND** (24.07.1864-09.03.1918)

25 iulie

Ziua Radiolocației

90 de ani de la nașterea regizorului, actorului, scenaristului și poetului rus **Vasili ȘUKȘIN** (25.07.1929-02.10.1974)

155 de ani de la nașterea lingvistului și filologului **Ioan BOGDAN**. Membru al Academiei Române (25.07.1864-01.06.1919)

26 iulie

80 de ani de la nașterea poetului **Cezar BALTAG** (26.07.1939 - 26.05.1997)

125 de ani de la nașterea scriitorului englez **Aldous Leonard HUXLEY** (26.07.1894-22.11.1963)

29 iulie

Ziua Imnului Național al României

30 iulie

Ziua Internațională a Prietenei (ONU)

125 de ani de la nașterea scriitorului și epigramistului **Păstorel TEODOREANU** (pseudonimul literar al lui Alexandru Osvald TEODOREANU) (30.07.1894-17.03.1964)

31 iulie

170 de ani de la moartea poetului maghiar **PETŐFI Sandor** (01.01.1823-31.07.1849)

75 de ani de la moartea romancierului, eseistului și reporterului francez **Antoine-Marie Roger, viconte de SAINT-EXUPÉRY** (29.06.1900-31.07.1944)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII IULIE

Vasile Muscă

75 de ani

Date biografice: n. 01.07.1944, Dudeștii Vechi (județul Timiș). Filosof și eseist.

Vasile Muscă a urmat studiile liceale la Oradea, unde și-a petrecut o mare parte a copilăriei, apoi pe cele universitare, la Cluj, unde a absolvit Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității Babeș-Bolyai, în 1967, secția Filosofie - Pedagogie.

La terminarea facultății, Vasile Muscă a urmat o carieră universitară, începută cu un doctorat în filosofie (1968), trecând prin toate treptele acesteia: asistent (1970-1979), lector (1979-1990), conferențiar (1990-1996), profesor universitar, din 1996. În cadrul Facultății de Istorie și Filosofie din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, Vasile Muscă a îndeplinit mulți ani funcția de șef al Catedrei de Istoria Filosofiei antice și medievale. A participat la mai multe specializări în Germania (la Universitățile din Tübingen, Heidelberg, Marburg) și Ungaria.

Este membru în Societatea Română de Filosofie, Societatea de Studii Clasice și în Uniunea Scriitorilor din România, Filiala Cluj. De asemenea, a predat, în ultimii ani, cursuri de filosofie și la Universitatea din Oradea.

Opera (selectiv): De-a lungul timpului, filosoful clujean a publicat 3 cursuri pentru studenți, aproape 20 de lucrări ca unic autor, șapte cărți traduse din germană, a coordonat două lucrări despre *Politica* lui Aristotel și *Filosofia politică* a lui Platon, la care se adaugă sute de articole, studii, eseuri și recenzii în reviste științifice și de cultură, locale și naționale. Selectăm dintre acestea: *Introducere istorică în filosofie* (1997); *Prelegeri de logică* (1997); *Leibniz - filosof al Europei baroce* (2001); *Încercare asupra filosofiei românești. Schița unui profil istoric* (2002); *Introducere în filosofia lui Platon* (2002); *Vârsta națiunii. Ipostaze filosofice ale raționalismului* (2002); *Spusul și de nespusul. Mediții, însemnări, aforisme* (2003); *Lumile și trecerile lui Eminescu* (2004); *Discurs despre filosofie* (2005); *Iluminism și istorism* (2008); *La philosophie dans la cité. Trois fable de philosophie politique et un introduction* (2008); *Marea amiază. Studii și eseuri despre Nietzsche* (2016).

Referințe/aprecieri critice:

Andrei Marga: *Vasile Muscă [...] editează acum scrierile lui D.D. Roșca - prilej de melancolie. Subliniez din capul locului meritul editorului de a restitui întreaga moștenire filosofică a profesorului clujean. Vasile Muscă se află printre cei care cunosc raționalismul filosofic și implicațiile lui culturale și societale. [...] Ca discipol ce nu se dezmințe, Vasile Muscă este evident cucerit de datoria de a evidenția încă o dată forța raționalismului, pe care D.D. Roșca l-a reprezentat concludent.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IULIE

20 ani de la înființarea Filialei Bibliosan a Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj

1999

Până în anul 1990, Biblioteca Județeană *Octavian Goga* Cluj, ca toate bibliotecile județene, oferea cititorilor o gamă restrânsă de servicii, de împrumut pentru adulți și copii și un serviciu specializat pentru cercetători, colecțiile speciale. Sub impactul contactelor cu străinătatea și literatura de specialitate din occident, politica bibliotecii a început să prindă un alt contur, unul din obiectivele acesteia fiind diversificarea serviciilor.

Bibliosan - o bibliotecă pentru sănătate - este o filială care a luat ființă ca urmare a includerii în planul de perspectivă al bibliotecii a obiectivului extinderii serviciilor spre exterior. O opțiune de extindere în acest sens a fost Spitalul Clinic de Recuperare unde, anual, erau internați cca. 8.500 de pacienți, cu o durată medie de spitalizare de 14 zile. Pacienților li se adăugau medicii și aparținătorii. Toți au devenit grupuri țintă în proiectul bibliotecii, care viza astfel aproximativ 9.000 de utilizatori pe an, cât populația Huedinului la acea dată. S-a avut în vedere faptul că majoritatea pacienților internați nu sunt într-o stare gravă, dar necesită o perioadă de spitalizare îndelungată. De asemenea, ei erau lipsiți de alte mijloace de informare și recreere.

S-a realizat astfel un parteneriat cu Spitalul Clinic de Recuperare care a pus la dispoziție spațiul și mobilierul, iar biblioteca fondul de documente și personalul. Conținutul fondului, la început de aproximativ 3.000 de titluri, s-a stabilit ținând seama de grupurile țintă vizate: cărți de aventură, polițiste, de spionaj, de dragoste, SF, de călătorie, religioase, umoristice și cărți pentru copii. Pentru personalul medical s-au selectat cărți de medicină. Pentru a satisface nevoile de informare ale utilizatorilor filialei s-au făcut abonamente la presa centrală, locală și medicală. Condițiile de împrumut stabilite au fost: consultare pe loc, pentru pacienți și aparținători (considerând întreg spitalul ca o imensă sală de lectură) și împrumut la domiciliu pentru personalul spitalului. Organizarea fondului, la raft liber, s-a desfășurat în paralel cu popularizarea acestui serviciu, prin afișe amplasate în incinta spitalului, semne de carte difuzate la bazele de tratament, în saloane, la biroul de internări și în media.

Cu un public familiarizat astăzi cu această filială, *Bibliosan* oferă utilizatorilor săi acces liber la raft, împrumut de carte în saloane, 8 locuri pentru lectură pe loc și acces Internet. Azi, deschiderea acestei filiale poate fi apreciată drept o inițiativă reușită.

Bibliografie:

1. *Diversificarea serviciilor bibliotecii publice - o caracteristică a modernității. Proiectul Bibliosan* / Augusta Pervain, în „Biblioteca. Revistă de bibliografie și știința informării”, Anul XII, Serie nouă, Nr. 3. - București, 2001, p. 74-76
2. *Lectura și biblioteca publică la Cluj. Studiu monografic* / Traian Brad. - Cluj-Napoca : Casa Cărții de Știință, 2001, p. 152

AUGUST

1 august

Ziua Tanchiștilor Români

200 de ani de la nașterea prozatorului american **Herman MELVILLE** (01.08.1819-28.09.1891)

3 august

45 de ani de la dezvelirea, la Cluj, a **grupului statuar Horea, Cloșca și Crișan**, operă a sculptorului Ion Vlasiu (03.08.1974)

125 de ani de la moartea pictorului american **Georges INNES** (01.05.1825-03.08.1894)

4 august

160 de ani de la nașterea romancierului norvegian **Knut HAMSUN**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1920) (04.08.1859-19.02.1952)

130 de ani de la moartea poetei **Veronica MICLE** (22.04.1850-03.08.1889)

5 august

125 ani de la nașterea istoricului **Andrei OȚETEA** (05.08.1894-28.03.1977)

175 de ani de la nașterea pictorului realist rus **Ilia Efimovici REPIN** (05.08.1844-29.09.1930)

6 august

Ziua Mondială a Luptei pentru Interzicerea Armei Nucleare - Ziua HIROSHIMEI

Negoia LĂPTOIU istoric, critic de artă și profesor universitar clujean - 80 de ani (06.08.1939)

8 august

130 de ani de la înființarea **Școlii Superioare de Război**, prima instituție superioară de învățămînt din istoria armatei române (08.08.1889)

9 august

Ziua Internațională a Popoarelor Indigene (ONU)

10 august

135 de ani de la nașterea scriitorului român **Panaite ISTRATI** (10.08.1884-18.04.1935)

11 august

180 de ani de la înființarea, la Paris, a **Societății pentru învățătura poporului român** de către Alexandru G. Golescu-Negru, Dimitrie Brătianu, Ion Ghica ș.a. (11.08.1839)

12 august

Ziua Internațională a Tineretului (ONU)

13 august

65 de ani de la moartea criticului, istoricului literar, eseistului și publicistului clujean **GAÁL Gábor**. Membru al Academiei Române (08.03.1891-13.08.1954)

14 august

155 de ani de la nașterea scriitorului și dramaturgului englez **John GALSWORTHY**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1932) (14.08.1864-31.01.1933)

15 august

Ziua Marinei Române

125 de ani de la nașterea criticului literar și traducătorului **Ion CHINEZU** (15.08.1894-10.12.1966)

250 de ani de la nașterea marelui general și om de stat francez **Napoleon BONAPARTE**, împărat al Franței (1804-1815) (15.08.1769-05.05.1821)

16 august

55 de ani de la moartea eseistului, filosofului, psihologului, sociologului și diplomatului **Mihai RALEA**. Membru al Academiei Române (01.05.1896-16.08.1964)

70 de ani de la moartea scriitoarei și jurnalistei americane **Margaret MITCHELL** (08.11.1900-16.08.1949)

20 august

135 de ani de la apariția primului mare cotidian din România sub conducerea lui Luigi Cazzavillan-*Universul* (20.08.1884)

155 de ani de la nașterea omului politic **Ion I.C. BRĂȚIANU**. Președinte al Partidului Național Liberal (1909-1927). Membru de onoare al Academiei Române (20.08.1864-24.11.1927)

21 august

Ziua Medicinii Militare

23 august

Ziua Internațională pentru Comemorarea Sclaviei și Abolirii acesteia (ONU)

Ziua Europeană de Comemorare a Victimelor Nazismului și Stalinismului

75 de ani de la *insurecția armată declanșată de România împotriva Germaniei hitleriste* (23.08.1944)

24 august

Ioan PISO, istoric, arheolog și profesor universitar clujean - 75 de ani (24.08.1944)

120 de ani de la nașterea romancierului, poetului și eseistului argentinian **Jorge Luis BORGES** (24.08.1899-14.06.1986)

25 august

275 de ani de la nașterea filosofului și criticului german **Johann Gottfried HERDER** (25.08.1744-18.12.1803)

27 august

Sărbătoarea Națională a Republicii Moldova. Ziua Independenței (27.08.1991)

100 de ani de la hotărârea Consiliului Dirigent pentru înființarea, la Cluj, a **Muzeului Limbii Române** (27.08.1919)

28 august

Rodica OJOG-BRAȘOVEANU, autoare de romane polițiste - 80 de ani (28.08.1939-2.09.2002)

100 de ani de la nașterea ziaristului și scriitorului clujean **MIKÓ Ervin**. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj (28.08.1919-20.08.1997)

270 de ani de la nașterea poetului, romancierului, dramaturgului și diplomatului german **Johann Wolfgang von GOETHE** (28.08.1749-22.03.1832)

29 august

Ziua Internațională împotriva Testelor Nucleare (ONU)

30 august

65 de ani de la moartea istoricului și omului politic **Alexandru LAPEDATU**, unul dintre fondatorii Institutului de Istorie Națională din Cluj (1920) (14.09.1876-30.08.1954)

31 august

Ziua Limbii Române

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII AUGUST

Mikó Ervin

100 de ani de la naștere

Date biografice: n. 28.08.1919, Valea Vinului, județul Satu-Mare - d. 20.08.1997, Cluj-Napoca. Ziarist. Scriitor.

A fost orfan de ambii părinți, exterminați în lagărul de la Auschwitz.

A urmat studiile liceale la Liceul *Mihai Eminescu* din Satu Mare, apoi cele universitare la Facultatea Drept și Facultatea de Litere a Universității din Cluj. În anul 1945 a obținut titlul de Doctor în drept administrativ la Universitatea din Cluj.

În timpul celui de-al II-lea Război Mondial s-a înrolat în Brigada de partizani *Petőfi*, participând la eliberarea Belgradului.

Și-a început cariera ca jurnalist la ziarul *Szamus* (1938-1939). După război a fost redactor la publicația *Igazság* din Cluj, apoi a practicat pentru puțin timp avocatura, revenind în cele din urmă în presă. În anul 1952 a fost exclus din partid și din presă. A lucrat ca miner în Valea Jiului. În anul 1956 a fost angajat ca lector la revista *Utunk*, unde a devenit secretar general de redacție în 1986, până la pensionare.

A devenit renumit prin reportajele sale. A publicat 17 volume, majoritatea în limba maghiară. Din 1990 a colaborat la publicațiile *Helikon*, *Kelet-Nyugat* și *Szabadság*.

În anul 1965 a fost distins cu Premiul Academiei Române Române pentru volumul de publicistică *Asalt în Țara Stufului*.

Opera (selectiv): *Zsilvölgyi jelentés* [Transmisie din Valea Jiului] (1955); *A névtelen utas* [Călătorul necunoscut] (1958); *Nádország ostroma* [Asalt în Țara Stufului] (1960, în lb. română 1961); *Havasi neonfény* [Lumina de neon a munților] (1961); *Ma kezdődik a holnap* [Azi începe mâine] (1964); *Térben és időben* [În spațiu și timp] (1973); *Faggató (Emberekről, sorsokról, pályákról)*. [Chestionar (Despre oameni, destine, cariere)] (1976); *Omenie, noroc bun!* (1978); *Mikó Ervin kérdez* [Mikó Ervin întreabă] (1983); *Întâlnire cu anul 2000* (1989); *Acasă în Europa* (1993), *Dans pe sârmă* (1996).

Referințe/Aprecieri critice:

George Vulturescu: *Reportajele lui Mikó Ervin se doresc mărturii ale prefacerilor din societatea românească în perioada șantierelor comuniste și, mai ales, întâlniri cu oamenii, cu neprevăzutul, cu personalitatea creatoare. „Reportajul” a fost, după mărturia autorului, viața sa, dar și „dansul pe sârmă”. Cu el și-a plătit trecutul de fiu de moșier dar a și contribuit la apropierea dintre scriitorii români și maghiari.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII AUGUST

100 de ani de hotărârea Consiliului Dirigent pentru înființarea Muzeului Limbii Române

27.08.1919

Înființarea Muzeului Limbii Române a fost decisă în ședința din 27 august 1919 a Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Banatului și Ținuturilor Românești din Ungaria, organism politic provizoriu, care a funcționat din decembrie 1918 până în aprilie 1920.

În numărul 87 al *Gazetei oficiale* a Consiliului Dirigent din 10 februarie 1920, este redată hotărârea Resortului cultelor și al instrucțiunii publice de a înființa Muzeului Limbii Române din Cluj, hotărâre semnată de Valeriu Braniște, șeful aceluia resort. Se precizează că, începând cu data de 1 octombrie 1919, se înființează Muzeul Limbei Române pe lângă Universitatea din Cluj, „adăpostit în casa anume cumpărată spre acest scop de Consiliul Dirigent în strada Elisabeta nr. 23 și care intră în proprietatea Universității române din Cluj”. „Art.2 - Scopul acestui Muzeu al limbei române este: a) Strângerea și prelucrarea științifică a materialului lexicografic al limbei române din toate timpurile și din toate regiunile locuite de Români; b) Pregătirea de studii și lucrări speciale în vederea unificării limbei literare și a terminologiei tehnice și speciale în toate ținuturile românești; c) Deșteptarea interesului obștesc pentru studiul și cultivarea limbei române; d) Pregătirea de filologi români.”

Inițiativa i-a aparținut, însă, lui Sextil Pușcariu, om de cultură și reputat lingvist, primul rector al Universității clujene recent înființate. Creat ca o consecință pe plan cultural și științific a Marii Uniri și „conceput, încă de la înființare, ca un vast laborator de formare și afirmare a forțelor creatoare din domeniul filologic”, Muzeul Limbii Române a fost șantierul ideal de elaborare a *Dicționarului limbii române*, dar și al altor lucrări colective de anvergură. Unul dintre meritele incontestabile ale lui Sextil Pușcariu a fost acela că și-a ales colaboratori de seamă: Nicolae Drăganu, Vasile Bogrea, Theodor Capidan, George Giuglea, Yves Auger, Petre Grimm, Gheorghe Oprescu, N. Bănescu, G. Bogdan-Duică, C. Diculescu, C. Marinescu, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu, Constantin Daicoviciu, Gh. Vâlsan, Romulus Vuia, Ioan Mușlea, Th. Naum, Iosif Popovici, Gustav Kisch, Sever Pop, Emil Petrovici, Ion Chinezu, Ion Breazu, Olimpiu Boitoș, Ștefan Bezdechi și alții.

Muzeul Limbii Române din Cluj și-a câștigat rapid prestigiul de cel mai solid institut de profil din perioada interbelică. În urma restructurării cercetării științifice academice, Muzeul este reorganizat în anul 1949 și trece sub egida Academiei Române sub numele de Institutul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor, apoi, din 1965, numai sub acela de Institut de Lingvistică și Istorie Literară. După 1990, își atașează la titulatura sa și numele fondatorului.

Bibliografie:

1. *Sextil Pușcariu și Muzeul Limbii Române* / Mircea Popa. - Cluj-Napoca : Editura Casa Cărții de Știință, 2016, 378 p., 978-606-17-0965-6

1 septembrie

Ziua Mondială a Păcii

80 de ani de la invadarea Poloniei de către Germania nazistă. Declanșarea celui de-al II-lea Război Mondial (01.09.1939)

Ziua Diplomației Române

10 ani de la inaugurarea **Secției de împrumut pentru adulți** în spațiile destinate din sediul central al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj (01.09.2009)

75 de ani de la moartea scriitorului și dramaturgului **Liviu REBREANU**. Membru al Academiei Române (27.11.1885-01.09.1944)

2 septembrie

130 de ani de la dezvelirea, la Cluj, în prezența scriitorului Jókai Mór, a plăcii de bronz de pe casa natală a regelui Matia Corvin (02.09.1889)

4 septembrie

60 de ani de la moartea medicului și profesorului universitar clujean **Iuliu HAȚIEGANU**, fondatorul școlii clujene de medicină internă, primul profesor de clinică medicală și primul decan al Facultății de Medicină din Cluj (14.04.1885-04.09.1959)

6 septembrie

200 de ani de la nașterea prozatorului **Nicolae FILIMON** (06.09.1819-19.03.1865)

7 septembrie

Ziua Europeană a Culturii Iudaice

110 ani de la nașterea regizorului, scriitorului, scenaristului și producătorului american de origine turcă **Elia KAZAN** (Kazanoglous) (07.09. 1909-28.09.2003)

8 septembrie

Ziua Internațională pentru Alfabetizare (ONU)

9 septembrie

Ziua Mondială a Frumuseții

12 septembrie

Ziua Internațională în Memoria Jertfelor Fascismului

100 de ani de la apariția Decretului-Lege privind înființarea **Universității din Cluj** (12.09.1919)

13 septembrie

Ziua Pompierilor

125 de ani de la nașterea scriitorului și dramaturgului britanic **John Boynton PRIESTLEY** (13.09.1894-14.08.1984)

15 septembrie

Ziua Internațională a Democrației (ONU)

125 de ani de la nașterea regizorului, scenaristului, actorului, producătorului și scriitorului francez **Jean RENOIR**. Laureat al Premiului Oscar (1974) (15.09.1894-12.02.1979)

16 septembrie

Ziua Internațională pentru Protecția Stratului de Ozon (ONU)

17 septembrie

Florentin CRIHĂLMEANU, episcop catolic de rit bizantin, eparh al Episcopiei de Cluj-Gherla - 60 de ani (17.09.1959)

100 de ani de la înființarea **Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică** din Cluj (17.09.1919)

19 septembrie

Ziua Europeană a Patrimoniului

Ziua Europeană a Porților Deschise

100 de ani de la înființarea **Operei Române din Cluj** (19.09.1919)

20 septembrie

95 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului clujean **Dumitru MIRCEA** (20.09.1924-15.11.1998)

21 septembrie

Ziua Internațională a Păcii (ONU)

Ziua Internațională Alzheimer

Ziua Europeană fără Mașini

75 de ani de la nașterea poetului, prozatorului, dramaturgului și criticului literar canadian **Leonard COHEN** (21.09.1934-07.11.2016)

155 de ani de la nașterea scriitoarei **Elena VĂCĂRESCU**. Laureată a Premiului Literar al Academiei Franceze (1925). Prima femeie membră de onoare a Academiei Române (21.09.1864-17.02.1947)

85 de ani de la moartea criticului, istoricului literar și profesorului universitar clujean **Gheorghe BOGDAN-DUICĂ**, membru al Academiei Române (21.12.1865-21.09.1934)

22 septembrie

85 de ani de la moartea inginerului și istoricului de artă **Gheorghe BALȘ**. Membru al Academiei Române (24.04.1868-22.09.1934)

23 septembrie

Ziua Internațională împotriva Exploatării Sexuale și Traficului Femeilor și Copiilor

24 septembrie

Ziua Woerner - Ziua Parteneriatului pentru Pace

80 de ani de la moartea medicului austriac de origine evreiască, fondatorul școlii psihologice de psihanaliză **Sigmund FREUD** (06.05.1856-23.09.1939)

26 septembrie

Ziua Europeană pentru Diversitate Lingvistică (Consiliul Europei)

170 de ani de la nașterea fiziologului, psihologului și medicului rus **Ivan Petrovici PAVLOV**. Laureat al Premiului Nobel pentru Medicină (1904) (26.09.1849-27.02.1936)

27 septembrie

Ziua Mondială a Turismului (ONU)

28 septembrie

Ziua Internațională a Accesului la Informație (UNESCO)

29 septembrie

Ziua Mondială a Inimii (ONU)

120 de ani de la nașterea folcloristului și bibliologului clujean **Ion MUȘLEA** (29.09.1899-27.07.1966)

155 de ani de la nașterea filosofului și scriitorului spaniol **Miguel de UNAMUNO** (29.09.1864-31.12.1936)

30 septembrie

Ziua Internațională a Traducătorilor (ONU)

115 ani de la dezvelirea, la Cluj, în Piața *Lucian Blaga* de azi, a statuii *Sfântului Gheorghe*, copie a celei realizate, la sfârșitul Evului Mediu, de meșterii clujeni Martin și Gheorghe și păstrate la Praga (30.09.1904)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII SEPTEMBRIE

Ovidiu Drimba

100 de ani de la naștere

Date biografice: n. 03.09.1919, Marginea, județul Bihor – d. 27.04.2015, București. Istoric literar, compartist și traducător.

Urmează Liceul *Emanuil Gojdu* din Oradea (1930-1938), apoi se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Cluj (1938-1942), luându-și licența în literatura franceză (principal) și italiană (secundar). În 1948, va obține și licența în filosofie. În 1948 și 1949, este asistent al lui Lucian Blaga, răstimp în care își susține teza de doctorat, *Les Premières influences du symbolisme français sur la poésie roumaine*.

După câțiva ani de predare la Facultatea de Filologie și Istorie din Cluj, Ovidiu Drimba se transferă, în 1955, la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică *I.L. Caragiale* din București, unde lucrează ca profesor titular la Catedra de literatură universală, al cărei șef va deveni, de altfel, între 1962-1968. Tot la București, dar la Universitate, Ovidiu Drimba conferențiază în cadrul catedrei condusă de Tudor Vianu. Acesta, alături de Lucian Blaga și Dimitrie Popovici, au fost recunoscuți de către Drimba drept mentorii săi, din partea cărora a preluat cele mai multe influențe sub raportul formației sale de istoric literar. Din 1968 până în 1979 este detașat în Italia ca șef al Catedrei de limbă și literatură română de la Universitatea din Torino, predând și la Universitatea Catolică din Milano. Este, din 1978, președinte al Centrului interuniversitar pentru studierea raporturilor dintre Italia și alte țări și, din 1974, vicepreședinte al Academiei Internaționale *Leonardo da Vinci*.

A fost preocupat în special de literatura universală, dar și de cea românească. După 1980, cercetările lui Ovidiu Drimba au urmărit realizarea unei lucrări monumentale, *Istoria culturii și civilizației*, în 4 volume, prima de acest gen de la noi, care reunește informații enciclopedice despre evoluția diferitelor culturi și civilizații, fiind un instrument de lucru util cercetărilor din mai multe domenii. A tradus din literaturile franceză, italiană, spaniolă și suedeză.

A colaborat cu peste 30 de reviste literare și de cultură din țară, a vorbit în cadrul unor emisiuni la Radio, a ținut conferințe și comunicări științifice în România, dar și în Italia, Franța, Spania, Elveția. A fost membru al URSS și al unor instituții culturale din Roma, Torino, Arezzo, Gorizia și a primit numeroase distincții, printre care: *Doctor Honoris Causa* al Universității din Oradea, al Universității de Teatru București, *Cetățean de onoare* al Oradiei etc.

Opera (selectiv): *Filosofia lui Blaga* (1944); *Însemnări despre teatrul lui Ibsen* (1956); *Istoria literaturii universale* (I-III, 1963-1971); *Teatrul de la origini și până azi* (1973); *Pagini despre cultura europeană* (1945); *Eseuri de literatură străină* (1976); *Scriitori scandinavi și alte eseuri* (1980); *Leonardo da Vinci* (1957); *Istoria culturii și civilizației* (I-IV, 1984-1995).

Referințe/aprecieri critice:

Tudor Vianu: *Ovidiu Drimba revine acum încă o dată asupra figurii poetului, consacrandu-i o biografie care grupează toate mărturiile culese din opera ovidiană, împreună cu concluziile cercetărilor mai noi. Citim astfel cu plăcere povestirea vieții poetului în mediul de-acasă și în acela în care trebuise să se transporte printr-un act al tiraniei.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII SEPTEMBRIE

115 ani de la dezvelirea statuii Sfântului Gheorghe

28.09.1904

Statuia *Sfântul Gheorghe omorând balaurul* este o copie a statuii de la Praga, considerată prima statuie destinată unei piețe publice din Europa. Originalul datează de la 1373, fiind opera fraților Martin și Gheorghe, fii ai meșterului clujean Nicolae. A fost mutat de-a lungul timpului în diverse locații ale Castelului Hradciani din Praga, iar în acest moment se află amplasat în *A Treia Curte*, în stânga portalului de sud al Catedralei *Sfântul Vitus*, lângă o mică fântână.

În 1896, autoritățile clujene au luat decizia privind realizarea unei copii a statuii *Sfântul Gheorghe* de la Praga, care să fie așezată în incinta Muzeului Industriei. Aplicarea acestei decizii a tot fost amânată. Ulterior, împăratul Francisc Iosif a cerut realizarea a 20 de copii în gips ale statuii pragheze, pe care le-a trimis muzeelor din țară și străinătate. Un exemplar a ajuns și în depozitul de antichități a Muzeului Ardelean din Cluj.

Ideea realizării statuii *Sfântul Gheorghe* la Cluj a renăscut în 1902, când s-a răspândit știrea că și la Budapesta va fi amplasată o copie din bronz a statuii de la Praga. Cu acest prilej, mai putea fi turnat un exemplar, cu cheltuieli mai mici. Profesorul Posta Béla a fost în primul rând susținătorul ideii și s-a implicat în transpunerea ei în realitate. S-a constituit Comitetul pentru statuie în frunte cu profesorul de drept Haller Károly, fost primar al Clujului. S-a trecut la strângerea fondurilor, adunându-se, în mare parte din donațiile clujenilor, suma necesară acoperirii cheltuielilor. Soclul a fost realizat de Lux Kálmán, iar copia a fost turnată în atelierul din Budapesta al sculptorului Róna József.

Statuia a fost amplasată în Piața Arany János (denumită apoi Szent György), azi Piața *Lucian Blaga*. Dezvelirea statuii s-a realizat la 28 septembrie 1904, într-o atmosferă sărbătorească. În anul 1960, a fost mutată în fața Bisericii reformate situată în strada Mihail Kogălniceanu de azi.

Operă gotică, statuia *Sfântului Gheorghe* este fixată pe un soclu de piatră cu o înălțime de aproximativ 2 m. Este realizată în bronz, într-o compoziție atingând 1,2 m înălțime. Statuia ecvestră îl reprezintă pe Sfântul Gheorghe îmbrăcat în zale, ucigând un balaur, al cărui corp este acoperit cu solzi identici cu ce ai zalei de pe armura sfântului. Pe soclu se află fixată inscripția A[NNO] D]OMINI] MCCCLXXIII / HOC OPUS IMAGINIS S[ANCTI] GEORGII / PER MARTINUM ET GEORGIUM / DE CLUSSENBERCH CONFLATUM / EST.

Bibliografie:

1. *Születtek Kolozsvárt* / Gaal György. - Cluj-Napoca : Polis, 2016, p. 12-14
2. *Képes Kolozsvár. A belváros irásban és képen* / Gaal György. - Kolozsvár : Polis, 2007, p. 148
3. *Cluj-Napoca : ghid de oraș* / Iuliu Buta, Mihaela Bodea, Nicolae Edroiu. - București : Editura Sport-Turism, 1989, p. 82-83

1 octombrie**Ziua Internațională a Muzicii****Ziua Internațională a Persoanelor în vârstă** (ONU)

100 de ani de la emiterea Decretului nr. 4031/1919 de înființare, la Cluj, a Universității Daciei Superioare (01.10.1919)

100 de ani de la nașterea medicului de origine evreiască **Nicolae CAJAL**. Membru al Academiei Române. Președinte al Federației Comunităților Evreiești din România (01.10.1919-07.03.2004)

120 ani de la moartea ziaristului, prozatorului și traducătorului **Anton BACALBAȘA** (21.02.1865-1.10.1899)

145 de ani de la deschiderea, la Cluj, a bibliotecii **Societății Muzeului Ardelean** (01.10.1874)

335 de ani de la moartea dramaturgului francez **Pierre CORNEILLE** (06.06.1606-01.10.1684)

2 octombrie**Ziua Internațională a Medicului****Ziua Internațională a Non-Violenței** (ONU)

85 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului clujean **HARY Béla**. Director al Operei Maghiare de Stat din Cluj-Napoca (1973-1977, 1984-1990) (02.10.1934-14.05.2011)

150 de ani de la nașterea liderului mișcării indiene de eliberare **Mahatma GANDHI** (Mohandas Karamchand Gandhi) (02.10.1869-30.01.1948)

75 de ani de la moartea criticului literar, poetului, eseistului, dramaturgului și cineastului franco-român de origine evreiască **Benjamin FUNDOIANU** *alias* **Benjamin FONDANE** (pseudonimul literar al lui Benjamin Wechsler) (14.11.1898-02.10.1944)

3 octombrie**Ziua Dialogului Iudeo-Creștin****4 octombrie****Ziua Internațională a Animalelor**

Ion VARTIC, eseist, teatrolog, critic și istoric literar - 75 de ani (04.10.1944)

5 octombrie**Ziua Internațională a Educatorului** (ONU)

155 de ani de la nașterea inventatorului francez **Louis Jean LUMIÈRE** (05.10.1864- 06.06.1948)

155 de ani de la moartea poetului și dramaturgului maghiar **MADÁCH Imre** (20.01.1823-05.10.1864)

7 octombrie

Ziua Mondială a Habitatului (ONU) (prima zi de luni a lunii octombrie)

Ziua Mondială a Arhitecturii (prima zi de luni a lunii octombrie)

170 de ani de la moartea poetului și prozatorului american **Edgar Allan POE** (19.01.1809-07.10.1849)

8 octombrie

Ziua Europeană a Părinților (a doua zi de marți a lunii octombrie)

265 de ani de la moartea scriitorului englez **Henry FIELDING** (22.04.1707-08.10.1754)

9 octombrie

Ziua Internațională a Poștei (ONU)

10 octombrie

Ziua Mondială a Sănătății Mentale (ONU)

Ziua Națională de Comemorare a Victimelor Holocaustului

11 octombrie

75 de ani de la eliberarea orașului Cluj de sub ocupația horthysto-fascistă (11.10.1944)

12 octombrie

Ziua celor șase miliarde de locuitori

Alexandru ZUB, istoric și cadru universitar. Membru al Academiei Române - 85 de ani (12.10.1934)

13 octombrie

Ioan DRĂGAN, istoric și arhivist clujean - 65 de ani (13.10.1954)

135 de ani de la nașterea scriitorului **Vasile VOICULESCU** (13.10.1884-26.04.1963)

14 octombrie

125 ani de la nașterea poetului, dramaturgului, prozatorului și pictorului american de avangardă **E. E. CUMMINGS** (14.10.1894-03.09.1962)

15 octombrie.

Ziua Internațională a Nevăzătorilor - Ziua Bastonului Alb

Ziua Mondială a Femeilor din Mediul Rural

175 de ani de la nașterea filosofului și filologului german **Friedrich Wilhelm NIETZSCHE** (15.10.1844-25.08.1900)

16 octombrie

Ziua Internațională a Alimentației (ONU)

45 de ani de la primirea de către municipiul *Cluj* a denumirii *Cluj-Napoca*, cu prilejul sărbătoririi oficiale a 1850 de ani de la prima atestare documentară (18.10.1974)

165 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului englez **Oscar WILDE** (pseudonimul literar al lui Fingal O'Flahertie Wills) (16.10.1854-30.11.1900)

17 octombrie

Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei (ONU)

170 de ani de la moartea compozitorului și pianistului polonez **Frederich CHOPIN** (01.03.1810-17.10.1849)

20 octombrie

165 de ani de la nașterea poetului simbolist francez **Jean Nicholas Arthur RIMBAUD** (20.10.1854-10.11.1891)

24 octombrie

Ziua Internațională a Organizației Națiunilor Unite - ONU (ONU)

Ziua Internațională a Dezvoltării Informaționale (ONU)

25 octombrie

Ziua Forțelor Armate Române

85 de ani de la nașterea sculptorului clujean **Vasile RUS-BATIN** (25.10.1934-03.01.2000)

Silvia GHELAN, actriță clujeană - 95 de ani (25.10.1924)

26 octombrie

255 de ani de la moartea pictorului și gravorului englez **William HOGARTH** (10.11.1697-26.10.1764)

27 octombrie

Ziua Mondială a Patrimoniului Audiovizual (ONU)

29 octombrie

Ziua Internațională a Internetului (ONU)

30 octombrie

Mihai MĂNIUȚIU, regizor, prozator și eseist clujean. Directorul Teatrului Național *Lucian Blaga* Cluj-Napoca (2011 - ...) - 65 de ani (30.10.1954)

31 octombrie

Ziua Internațională a Mării Negre

Ziua Arhivelor Naționale

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII OCTOMBRIE

Silvia Ghelan

95 de ani

Date biografice: n. 25.10.1924, Cluj. Actriță.

Silvia Ghelan a urmat Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cluj, pe care l-a absolvit în 1948. Imediat după terminarea studiilor, Silvia Ghelan este angajată ca actriță la Teatrul Național din Cluj, singura instituție pe care a servit-o întreaga viață. Este considerată cea mai valoroasă actriță produsă de școala clujeană de actorie, ilustrând la superlativ, în zilele noastre, categoria atât de rară a tragedienei.

Debutul artistic și-l face în 1949, într-o piesă pentru copii, *Scufița roșie* de Evghenii Șvarț, însă primul său rol consistent a fost Wanda din *Gaițele* de Al. Kirițescu, după care a urmat un alt rol important, cel al Vidrei din *Răzvan și Vidra* de B.P. Hasdeu, în 1956.

Silvia Ghelan a fost și director al Teatrului Național din Cluj, funcție pe care a îndeplinit-o alături de regizorul Victor Tudor Popa și de actorul Valentino Dain, în intervalul 1 septembrie 1971 - 14 iunie 1972. Dar poate cea mai importantă perioadă din cariera actriței a fost cea cuprinsă între anii 1966-1970, atât sub aspectul numărului mare de roluri interpretate, cât și sub acela al varietății și complexității acestora. Printre regizorii cu care a lucrat actrița se numără Otto Rappaport, Vlad Mugur, Aureliu Manea, Dorel Vișan și Mona Chirilă.

Dintre numeroasele premii și distincții, amintim: Ordinul Meritul Cultural clasa a II-a și a III-a, Premiul de interpretare al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, pentru rolul Femeia din *Viața unei femei* de A. Baranga (1976), Premiul A.T.M. pentru întreaga activitate (1983), titlul de *Cetățean de Onoare* ale Clujului (1994), Decorația Regală *Nihil Sine Deo*, din partea Casei Regale a României (2013)

Roluri jucate (selectiv): Din cele peste 300 de roluri jucate de marea actriță clujeană, enumerăm aici doar: Doamna Clara din *Vlaicu Vodă* de Al. Davila; Veta din *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale; Leonie din *Părinții teribili* de Jean Cocteau; Anna Petrovna din *Nefericitul Platonov* de A. P. Cehov; Olga din *Trei surori* de A.P. Cehov; Mona, din *Steaua fără nume* de M. Sebastian; Anisia din *Puterea întunericului* de Lev Tolstoi; Lady Torrance din *Orfeu în infern* de Tennessee Williams; Silvia din *Visul* de D.R. Popescu; Cesonia din *Caligulla* de A. Camus; Blanche din *Un tramvai numit Dorință* de T. Williams; Anna Fierlig din *Mutter Courage copiii săi* de B. Brecht; Elisabeta din *Pasărea Shakespeare* de D.R. Popescu; Doamna Goforth din *Trenul cu lapte nu se mai oprește aici* de T. Williams; Doamna din *Cameristele* de Jean Genet.

Referințe/aprecieri critice:

Dorel Vișan: *Actrița Silvia Ghelan a fost și rămâne o artistă mare și îi doresc de ziua ei să aibă sănătate. Din păcate astăzi nu se mai cinstesc actorii la fel cum era înainte, oamenii îi uită, la fel cum îi uită și teatrele sau orașele în care ani la rândul au putut fi văzuți pe scenă. Nici nu mă aștept la mai mult într-o perioadă în care teatrul se mută în tramvai sau coboară în stradă și într-o perioadă în care pe tineri îi caracterizează superficialitatea.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII OCTOMBRIE

75 de ani de la eliberarea Clujului de armatele horthysto-fasciste

11.10.1944

Desfășurarea Actului de la 23 August 1944, sub conducerea regelui Mihai I, și schimbarea alianțelor pentru România, din cea cu Germania în cea alături de inamicii acesteia (SUA, URSS și Marea Britanie), prin Armistițiul din 12 septembrie 1944, au determinat o puternică ofensivă a armatelor română și sovietică de eliberare a țării, din august până în 25 octombrie 1944.

În cadrul acestei ofensive, eliberarea Clujului la 11 octombrie 1944, a fost unul dintre momentele cele mai importante, fiind principalul oraș transilvan al teritoriului ocupat de Ungaria, între 1940-1944, și unul din principalele orașe ale României. De aceea, încă înainte de eliberarea efectivă a acestuia, autoritățile românești de la București au pregătit reintegrarea orașului în cadrele statului român și prin câteva acte legislative. Astfel, în septembrie 1944, este creat un Înalț Comisariat pentru Transilvania de Nord, care trebuia să propună proiecte de decrete-legi pentru reintegrarea mai ușoară a teritoriului în granițele statului român.

În paralel cu emiterea legislației, campania militară la care trupele române au luat parte și care înainta dinspre sudul țării spre nord și vest se apropia, la începutul lui octombrie 1944, de municipiul Cluj. Eliberarea acestuia s-a efectuat în cadrul operațiunii cu nume de cod „Debrețin”, concepută și condusă de comandamentul Frontului 2 ucrainean al Armatei Roșii, la care au participat și Armata 4 română, precum și mari unități din Armata 1. Ofensiva armată pe direcția Cluj a fost declanșată la 9 octombrie 1944, la ea participând, cu un rol semnificativ, Armata 4 română și Armata 27 sovietică (în cadrul căreia acționau și diviziile 2 munte și 18 infanterie române), din zona centrală a podișului transilvan.

După două zile de atacuri și manevre militare bine planificate, Clujul a fost eliberat la 11 octombrie 1944, în urma loviturilor combinate ale Diviziilor 18 Infanterie și 2 munte române și a Corpului 104 sovietic. Sub presiunea atacurilor din mai multe direcții, armatelor germane și maghiare le-au rămas doar varianta retragerii din oraș spre nord-vest, pe direcția Chinteni - Deuș sau Baci - Nădășel, direcții spre care trupele inamice s-au și retras, de altfel, în noaptea de 10/11 octombrie și în ziua de 11 octombrie, până în jurul orelor 11, pentru a evita încercuirea în oraș. În retragere, soldații străini au distrus podurile de peste Someș și mai multe obiective industriale din Cluj. Între timp, unitățile militare românești au ocupat intersecția Gilău - Luna de Sus - Florești, deschizând cale liberă spre Cluj. În partea opusă a orașului, la est, în noaptea de 10 spre 11 octombrie 1944, trupele românești care acționau la flancul drept al Armatei 27 sovietice, în cadrul Corpului 104, au reușit să surprindă trupele inamice din fața podului de la Sânnicoara și a permis învăluirea pe la nord-est a apărării Clujului și interceptarea comunicației Cluj - Oradea. În acest condiții, intrarea în orașul părăsit de trupele germane și ungare s-a realizat dinspre vest, prin cartierul Mănăstur, în ziua de 11 octombrie, în jurul orelor 9.30, în entuziasmul populației românești autohtone, dar și a opiniei publice românești, în ansamblul său.

Bibliografie:

1. *Administrația sovietică în Nordul Transilvaniei (noiembrie 1944-martie 1945)* / Marcela Sălăgean. - Cluj-Napoca : Fundația Culturală Română, 2002, 251 p., ISBN 973-577-258-2
2. *Istoria Clujului* / Ștefan Pascu (coord.). – Cluj : Întreținerea Poligrafică Cluj, [s.a.], 575 p.

NOIEMBRIE

1 noiembrie

Ziua Radiodifuziunii Române

3 noiembrie

100 de ani de la deschiderea oficială a cursurilor **Universității Daciei Superioare** din Cluj (03.11.1919)

7 noiembrie

Ziua Internațională a Victimelor Comunismului

8 noiembrie

Ziua Mondială a Calității

Ion BRAD, scriitor, publicist și diplomat - 90 de ani (08.11.1929)

9 noiembrie

Ziua Internațională de Luptă împotriva Fascismului și Antisemitismului

10 ani de la deschiderea **Sălii de referințe** în sediul central al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj (09.11.2009)

10 noiembrie

Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare

Ziua Artileriei Române

260 de ani de la nașterea poetului și dramaturgului german **Friedrich von SCHILLER** (10.11.1759-09.05.1805)

90 de ani de la inaugurarea, la Cluj, a **Spitalului Evreiesc** (10.11.1929)

11 noiembrie

Ziua Amintirii (pentru comemorarea eroilor din cele două Războaie Mondiale)

85 de ani de la nașterea scriitorului clujean **Vasile REBREANU** (11.11.1934 - 28.04.2006)

12 noiembrie

150 de ani de la moartea cărturarului **Gheorghe ASACHI** (01.03.1788-12.11.1869)

13 noiembrie

Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători

14 noiembrie

Ziua Mondială a Diabetului (ONU)

150 de ani de la nașterea poetei **Iulia HAȘDEU** (14.11.1869-17.09.1888)

15 noiembrie

150 de ani de la inaugurarea, la Cluj, a **Kolozsmonostori Gazdasági Intézet** (Institutul Agronomic Cluj - Mănăstur) (15.11.1869)

16 noiembrie

Ziua Internațională a Toleranței (ONU)

17 noiembrie

Ziua Internațională a Studenților

75 de ani de la moartea poetei, prozatoarei și publicistei **Magda ISANOS** (17.04.1916-17.11.1944)

19 noiembrie

Ziua Cercetătorului și Proiectantului din România

100 de ani de la moartea poetului și prozatorului **Alexandru VLAHUȚĂ** (05.09.1858-19.11.1919)

20 noiembrie

Ziua Universală a Copiilor - Ziua Convenției pentru Drepturile Copilului (UNICEF)

21 noiembrie

Ziua Mondială a Filosofiei (ONU) (a treia zi de joi a lunii noiembrie)

Ziua Mondială a Televiziunii (ONU)

Ziua Mondială a Salutului

22 noiembrie

150 de ani de la nașterea scriitorului francez **Andre GIDE**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1947) (22.11.1869-19.02.1951)

200 de ani de la nașterea romancierei engleze **George ELLIOT** (Mary Ann Evans) (22.11.1819-22.12.1880)

23 noiembrie

160 de ani de la desfășurarea, la Cluj, în sala mare a clădirii *Reduta*, a ședinței de constituire a **Erdélyi Múzeum - Egylet** (Societatea Muzeului Ardelean) (23.11.1859)

24 noiembrie

Emil KUSTURICA regizor sârb - 65 de ani (24.10.1954)

155 de ani de la nașterea pictorului francez **Henry de TOULOUSE-LAUTREC** (24.11.1864-09.09.1901)

25 noiembrie

Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței împotriva Femeilor (ONU)

EGYED Ákos, istoric clujean, membru al Academiei Maghiare de Științe. Președinte al *Societății Muzeului Ardelean (Erdélyi Múzeum-Egyesület)* (2002-2010) - 90 de ani (25.11.1929)

26 noiembrie

Ion VLAD, profesor universitar și critic literar clujean. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj - 90 de ani (26.11.1929)

27 noiembrie

70 de ani de la nașterea traducătorului clujean **Vasile SAV** (27.11.1949-03.09.2003)

Nicolae MANOLESCU, critic și istoric literar român. Membru al Academiei Române - 80 de ani (27.11.1939)

145 de ani de la nașterea prozatorului **Jean BART** (pseudonimul literar al lui Eugen P. Botez) (28.11.1874-12.05.1933)

30 noiembrie

Ziua Mondială împotriva Pedepsei cu Moartea

Ziua Românilor de Pretutindeni

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII NOIEMBRIE

Ion Vlad

90 de ani

Date biografice: n. 26.11.1929, Archiud, județul Bistrița-Năsăud. Critic și teoretician literar.

Urmează școala primară în comuna Miercurea Nirajului, județul Mureș, apoi Liceul *Moise Nicoară* din Arad (1940-1945) și Liceul *Al. Papiu Ilarian* din Târgu Mureș (1945-1948). Este licențiat al Facultății de Filologie a Universității *Victor Babeș* din Cluj (1952). Obține doctoratul în litere cu teza *Povestirea. Destinul unei structuri epice* (1971). Debutează absolut în ziarul *Lupta Ardealului* (1949) cu o recenzie, iar editorial în 1970 cu volumul *Între analiză și sinteză*.

Imediat după absolvirea facultății, rămâne asistent la catedra de *Istoria literaturii române*. Urcă în ierarhia universitară, fiind lector (1955), conferențiar (1963), profesor (1972) titular al disciplinei *Teoria literaturii* și șef de catedră între anii 1985-1990. Este prodecan (1965-1966) și decan al Facultății de Filologie (1966-1968) și rector al Universității *Babeș-Bolyai* din Cluj (1976-1984). Este lector de limba română la Universitatea din Beijing (1964-1965) și profesor asociat al Universității Jagellone din Cracovia (1991-1992). În iunie 1972, este numit director al Teatrului Național din Cluj, însă demisionează la sfârșitul anului. În perioada 1982-1988, este secretar al Asociației Scriitorilor din Cluj. Este prezent cu studii, cronici literare și eseuri în reviste de prestigiu, precum și în volume colective și antologii, fiind membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj.

I s-a decernat: Premiul Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România (1970, 1996, 2004), Premiul pentru critică al Uniunii Scriitorilor din România (1972), Premiul *Bogdan Petriceicu Hasdeu* al Academiei Române (1983), Premiul *Opera Omnia* al Filialei Cluj a Uniunii Scriitorilor din România (2007).

Opera (selectiv): *Între analiză și sinteză* (1970); *Povestirea* (1972); *Convergențe* (1972); *Romanul românesc contemporan. 1944-1974* (1974); *Lecturi constructive* (1975); „*Cărțile*” lui *M. Sadoveanu*, 1981; *Lectura romanului* (1983); *Pavel Dan. Zborul frânt al unui destin* (1986); *Lectura prozei* (1991); *Aventura formelor* (1996); *În labirintul lecturii* (1999); *Romanul universurilor crepusculare* (2004); *Orizonturile lecturii* (2007); *The Novel of Crepuscular Universes* (2010); *Dreapta și necruțătoarea magistratură a timpului : scriitori, cărți, confesiuni* (2017).

Referințe/Aprecieri critice:

Mircea Muthu: *Din perspectiva stilului ce personalizează, pagina lui Ion Vlad conjugă rigoarea informației cu fervoarea, meridională și orală, a unui dascăl de vocație.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII NOIEMBRIE

160 de ani de la înființarea Societății Muzeului Ardelean (Erdélyi Múzeum - Egyesület)

23.11.1859

Societatea Muzeului Ardelean (EME), cea mai veche societate științifică din Transilvania, a apărut nu ca o instituție de stat, ca și marile instituții științifice europene - academii, universități, muzee naționale, ci printr-un efort social comun, ca organizație a societății civile. Societatea ardeleană maghiară a simțit nevoia și a reușit să înființeze și să susțină o societate științifică.

Ideea constituirii Muzeului Ardelean s-a prefigurat în timp și s-a materializat în ședința din 23 noiembrie 1859, la Cluj, în prezența a 383 de persoane, pe baza fundației lui Kemény József și cu sprijinul moral și financiar al lui Mikó Imre. A fost adoptat statutul, care stabilea în detaliu obiectivele societății, structura organizatorică, cadrul de activitate, bazele financiare etc. S-au stabilit trei obiective: fondarea și susținerea unui muzeu, prelucrarea științifică a materialului muzeistic, popularizarea științei și culturii în limba maghiară.

Societatea pornea cu un capital de 180.850 de forinți și cu o bază materială care cuprindea 15.439 cărți, 1.083 documente și manuscrise, 128 medalii de aur, 2.841 de argint și 1.738 de bronz, la care se adăugau 10.092 obiecte arheologice, rarități naturale, minerale, animale, plante.

Primul președinte al societății a fost ales Mikó Imre, director al muzeului a fost desemnat Brassai Sámuel (1800-1897), primul bibliotecar - Szabó Károly (1824-1890), iar secretar - Finály Henrik.

Paralel cu inventarierea și organizarea exponatelor muzeului, a fost inițiată și activitatea de cercetare, prima ședință fiind organizată în februarie 1860. Din anul 1861, ședințele de istorie și de științele naturii au fost organizate separat. În același an a fost publicat primul număr al anuarului.

Acestea au fost începuturile, societatea desfășurându-și activitatea până în anul 1950, când a fost desființată. Manuscrisele și arhiva au fost preluate în anul 1976 de Arhivele Naționale.

Societatea Muzeului Ardelean și-a reluat activitatea în anul 1990, la inițiativa lui Jakó Zsigmond. Scopul Societății este răspândirea și cultivarea științelor și culturii în limba maghiară, inventarierea și păstrarea valorilor științifice și culturale maghiare.

Bibliografie:

1. *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület története és feladatai* / Szabó T. Attila. – Kolozsvár : Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Kiadása, 1942, p. 23-42, 51-52
2. *Az Erdélyi Múzeum Egyesület Története în Emlékkönyv az Erdélyi Múzeum-Egyesület félszázados ünnepére 1859-1909* / Kelemen Lajos. – Kolozsvár : Az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadása, 1909-1942, p. 5-80
3. *Összegyűjteni, rendszerezni és megőrizni az erdélyi magyar történelmi örökséget. Beszélgetés Egyed Ákos akadémikussal, az EME elnökével* / Ferencz Zsolt, în „Szabadság”, Anul XXI, nr.246 (24 oct. 2009), p. 4
4. <http://www.eme.ro/index.jsp>

DECEMBRIE

1 decembrie

Ziua Internațională de Combatere și Profilaxie a Maladiei SIDA (ONU)

Ziua Națională a României

100 de ani de la deschiderea primei stagiuni a Teatrului Național din Cluj cu spectacolul *Se face ziuă* și *Poemul Unirii* de Zaharia Bârsan, primul director al teatrului (01.12.1919)

2 decembrie

160 de ani de la nașterea pictorului francez **Georges SEURAT** (02.12.1859-29.03.1891)

3 decembrie

Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități (ONU)

5 decembrie

Ziua Internațională a Voluntariatului pentru Dezvoltarea Economică și Socială (ONU)

7 decembrie

Ziua Internațională a Aviației Civile

80 de ani de la nașterea istoricului și profesorului universitar doctor clujean **Nicolae EDROIU**. Membru al Academiei Române. Director al Institutului de Istorie „George Bariț” din Cluj-Napoca - (07.12.1939-10.01.2018)

130 de ani de la nasterea filosofului existențialist francez **Gabriel MARCEL** (07.12.1889-08.10.1973)

8 decembrie

Ziua Consituției României

9 decembrie

Ziua Internațională împotriva Corupției (ONU)

10 decembrie

Ziua Internațională a Drepturilor Omului (ONU)

12 decembrie

130 de ani de la moartea poetului englez **Robert BROWNING** (07.05.1812-12.12.1889)

13 decembrie

75 de ani de la moartea pictorului abstracționist rus **Wasilij Vasilyevich KANDINSKY** (16.12.1866-13.12.1944)

16 decembrie

Ziua Solidarității Naționale împotriva Dictaturii

160 de ani de la moartea filologului, folcloristului și scriitorului romantic german **Wilhelm Carl Grimm** (27.02.1786-16.12.1859)

18 decembrie

Ziua Internațională a Migranților (ONU)

Ziua Minorităților Naționale

140 de ani de la nașterea pictorului, graficianului și teoreticianului german de origine elvețiană **Paul KLEE** (18.12.1879-29.06.1940)

20 decembrie

Ziua Internațională a Solidarității Umane

90 de ani de la nașterea poetului și publicistului clujean **Alexandru CĂPRARIU**. Membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj. Director al Editurii *Dacia* (1969-1986) (20.12.1929 - 04.02.1988)

75 de ani de la moartea istoricului literar **Nicolae CARTOJAN** (04.12.1883-20.12.1944)

22 decembrie

Ziua Libertății României

30 de ani de la **Revoluția Română** (22.12.1989)

23 decembrie

BOGDÁN Zsolt, actor clujean - 55 de ani (23.12.1964)

24 decembrie

130 de ani de la nașterea teologului, filosofului, eseistului și poetului **Nichifor CRAINIC** (22.12.1889-20.08.1972)

25 decembrie

Nașterea Domnului. Crăciunul

27 decembrie

Ziua Națională a Actorului

28 decembrie

78 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar clujean **Ioana Em. PETRESCU** (28.12.1941-01.10.1990)

29 decembrie

100 de ani de la ratificarea, de către Parlamentul României, a Unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România (29.12.1919)

75 de ani de la moartea scriitorului francez **Romain ROLAND**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1915) (29.01.1866-30.12.1944)

31 decembrie

65 de ani de la moartea pictorului și sculptorului francez **Henry MATISSE** (31.12.1869-03.11.1954)

Decembrie 1949: apare la Cluj primul număr al revistei lunare *Almanahul Literar* care, din 1954, se va numi *Steaua*

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII DECEMBRIE

Bogdán Zsolt

55 de ani

Date biografice: n. 23 decembrie 1964, Miercurea Ciuc. Actor.

Între anii 1990-1994 a urmat Facultatea de Teatru *Szentgyörgyi István* din Târgu-Mureș. Imediat după absolvire a fost angajat la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj. A interpretat numeroase roluri în spectacole de teatru și film și a lucrat cu toți marii regizori care au trecut prin Cluj, de la Vlad Mugar, la Silviu Purcărete sau Andrei Șerban.

I s-au decernat numeroase premii și distincții. Este deținătorul a trei premii UNITER: în 2004 și 2011 *Premiul UNITER pentru cel mai bun actor într-un rol principal* (pentru Faustus cel tânăr din *Tragica istorie a doctorului Faust*, respectiv pentru rolul Bergman din *Strigăte și șoapte*) și în 2018 *Premiul UNITER pentru cel mai bun actor într-un rol secundar* (în rolul Roy Cohn din *Îngeri în America I-II*). I s-a acordat *Premiul „12 pentru generația 2000” al Asociației Criticilor de Teatru din România* (2000), *Premiul pentru cel mai bun actor într-un rol principal* la festivalul Național de Teatru din Ungaria - Pécs (2006), *Premiul Media pentru Excelență* (2010). A fost distins cu mai multe premii speciale la Festivalul de teatru de la Kisvárd, Ungaria (1999, 2001, 2004, 2005, 2007). A primit, de asemenea, *Premiul pentru cel mai bun actor în rol principal*, la Festivalul Internațional de Film din Aubagne, Franța (2005) și *Premiul „Golden Benjamin Award” pentru Cel mai bun actor în rol principal* la Festivalul Internațional de Filme din Pécs (2006), pentru rolul din filmul *Dallas Pashamende* etc. În anul 2004 a fost distins cu ordinul *Meritul Cultural* de Ministerul Culturii din România, în anul 2008 a primit *Crucea de Cavaler* a Republicii Ungare și în 2012 titlul de *Artist emerit* al Ungariei.

Roluri în spectacole de teatru (selectiv):

Roy M. Cohn, avocat de succes, lobbyist & influencer, Prior 1, fantoma strămoșului lui Prior din secolul al XIII-lea - T. Kushner: *Îngeri în America II - Perestroika* și *Îngeri în America I - Sfârșitul lumii e aproape* (2017-2018); Luka - M. Gorki: *În adâncuri* (2016-2017); Axel - A. Strindberg: *Pelicanul* (2015-2016); Iulius Caesar - W. Shakespeare: *Iulius Caesar* (2015-2016); soțul - N. Ciobanu: *Cel care închide noaptea* (2014-2015), Charles Paumelle, tatăl lui Victor - R. Vitrac: *Victor sau copiii la putere* (2013-2014), Jörgen Tesman - H. Ibsen: *Hedda Gabler* (2011-2012); Bergman - I. Bergman: *Strigăte și șoapte* (2009-2010), Mihail Lvovici Astrov - A.P. Cehov: *Unchiul Vania* (2007-2008) etc.

Roluri în filme (selectiv): Zoli - *Orizont* (2015); Țândărică - *Aglaja - De ce fierbe copilul în mămăligă* (2012); tatăl - *Superman, Spiderman sau Batman* (2011); dr. Barabási Sándor - *Heimat* (2011); Lacu - *Călătoria Iskai* (2007); Radu - *Dallas Pashamende* (2005); Nicu Ceaușescu - *România* (2004); Ts President - *Apărarea chineză* (1998) etc.

Referințe/Aprecieri critice:

Tudor Giurgiu: *Aș spune, fără echivoc, că e unul din cei mai mari actori (cu buletin românesc) în viață. Mi-am dorit de mult timp să pot lucra cu el pentru că l-am admirat mai ales pentru ce a făcut în teatru. [...] Zsolt e un cameleon. Pentru că e serios, muncitor, la locul lui, pe stradă nici nu-l bagi în seamă, dar seara la teatru sau pe platoul de filmare, Zsolt se schimbă și devine un tip imprevizibil, seducător și plin de viață. N-am mai văzut așa capacitate de transfigurare și cred că Zsolt poate juca orice: vampiri, criminali în serie, colonei, procurori.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII DECEMBRIE

100 de ani de la inaugurarea stagiunii oficiale a Teatrului Național *Lucian Blaga* din Cluj-Napoca

01.12.1919

Încă din 1792, nobilimea și intelectualitatea maghiară din Cluj au înființat o *Societate teatrală*, iar Dieta Transilvaniei a hotărât în sesiunea din 1794 permanentizarea teatrului, prin contribuții benevole. Cel dintâi local pentru teatru s-a construit între anii 1804-1821, pe terenul de lângă actuala Universitate *Babeș-Bolyai*. Între 1904-1906, s-a ridicat noul local al teatrului, clădire ce a devenit în timp o emblemă a Clujului. Începuturile teatrului românesc la Cluj le găsim prin 1870, când elevii români din cursul superior al Liceului romano-catolic au înjghebat o trupă de teatru pe care au numit-o *Prima societate română ambulantă din Transilvania*. În cei 7 ani de existență, societatea a susținut aproape 40 de spectacole.

După Marea Unire, una din preocupările Consiliului Dirigent a fost și aceea a înființării unui teatru românesc. La îndemnul lui Tiberiu Brediceanu, la 14 mai 1919, clădirea teatrului a trecut în patrimoniul Consiliului Dirigent, iar Teatrul Maghiar a fost mutat în clădirea din apropierea Parcului Central, unde funcționează și azi. În aceeași zi, de 14 mai, a avut loc prima reprezentație în limba română în clădirea teatrului, susținută de artiști bucureșteni.

Decizia Consiliului Dirigent din 18 septembrie 1919 este actul de înființare a Teatrului Național, a Operei Române din Cluj, precum și a Conservatorului. Prin același document, Zaharia Bârsan a fost numit primul director al Teatrului Național din Cluj și însărcinat cu întemeierea acestuia. Alegerea sa a fost justificată, el cunoscând cel mai bine, din numeroasele sale turnee de dinainte de Unire, starea și nevoile culturale ale românilor din Transilvania, bucurându-se în același timp de încrederea, stima și simpatia publicului și a intelectualilor ardeleni. Zaharia Bârsan mărturisea în legătură cu această desemnare: *Visul meu - teatrul din Ardeal. Am fost chemat să-l fac. Bucurie mai mare cine și ce mi-ar fi putut da? Dar greul abia începea.*

Dificultățile erau inerente unui început de drum. Primul pas era constituirea trupei și stabilirea repertoriului. Zaharia Bârsan a reușit în scurt timp să închege o trupă formată din 25 de actori, capabili să susțină un repertoriu reprezentativ.

Inaugurarea oficială s-a făcut la 1 decembrie 1919, marcând un an de la unire. Atunci s-au jucat cu sala plină piesele lui Zaharia Bârsan, *Poemul Unirii* și *Se face ziuă* a cărei acțiune este plasată în ultima noapte a anului 1784 și surprinde un moment din răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan. În discursul rostit, Zaharia Bârsan a numit acea zi a *bucuriei, mândriei și reînvierii*, în care se ridică *pentru viitor altar artei dramatice românești*. Stagiunea a debutat a doua zi cu spectacolul *Ovidiu*, de Vasile Alecsandri.

Bibliografie:

1. *Teatrul Național Cluj-Napoca 1919-1994 : Teatrul românesc din Transilvania 240 de ani - studiu monografic* / Ceuca Justin. - Cluj-Napoca : Teatrul Național Cluj, 1994, p. 38-42